

วารสารสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2561

Vol.2 No.3 July – September 2018

ISSN 2586-9493

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2561

Vol.2, No.3 July - September 2018

ISSN: 2586-9493

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
2. เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ หรือบทความปริทัศน์วารสาร ฯลฯ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านองค์ความรู้ ความคิด แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจน เทคนิคการวิจัยใหม่ ๆ ต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้เชิงวิชาการระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และผู้ที่สนใจ

ระเบียบและข้อกำหนดของวารสาร

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยลักษณะของผลงานที่รับการตีพิมพ์ คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ หรือบทความปริทัศน์หนังสือ เป็นต้น วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีกำหนดการออกเล่มวารสารเป็นรายไตรมาส ปีละ 4 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม
- ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน
- ฉบับที่ 4 ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานกับวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีข้อกำหนด ดังนี้

1. เป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และจะต้องเขียนบทความตามแบบฟอร์มของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่กำหนดให้เท่านั้น เช่น มีชื่อและที่อยู่ผู้พิมพ์ครบถ้วน มีบทความย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ, มีเอกสารอ้างอิงเป็นรูปแบบเดียวกัน เป็นต้น (สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ในระบบฐานข้อมูลออนไลน์)

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. เป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือ วารสาร และอื่นใดมาก่อน
3. บทความจะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ตามที่กองบรรณาธิการคัดสรรตรงตามสาขาวิชาและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเจ้าของผลงานหรือผู้สนับสนุน ไม่น้อยกว่า 2 คน ลงความเห็นว่างานมีคุณภาพสมควรลงตีพิมพ์ในวารสารได้
4. กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาการลงตีพิมพ์ในวารสารภายหลังจากกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความในเบื้องต้นแล้ว
5. หากบทความใดได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ เจ้าของผลงานหรือผู้สนับสนุนจะต้องแก้ไขต้นฉบับให้เสร็จและส่งคืนกองบรรณาธิการภายในเวลาที่กำหนด มิฉะนั้น จะถือว่าสละสิทธิ์การตีพิมพ์
6. ผู้ส่งบทความจะต้องส่งผ่านระบบออนไลน์เว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (<http://social.rmu.ac.th/web/>) เท่านั้น

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา พุฒินากุล
2. อาจารย์ศรีณยา อุตถากร
3. อาจารย์นุจรี ใจประนบ
4. อาจารย์ทงศักดิ์ ปัดสินธุ์
5. นายนครินทร์ ม่วงอ่อน (ผู้ช่วยและเลขาบรรณาธิการ)

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วย กองบรรณาธิการจากภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 11 คน และกองบรรณาธิการจากภายในมหาวิทยาลัย 3 คน ดังนี้

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

1. ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศวร์ เจริญเมือง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหรือ	มหาวิทยาลัยมหิดล
3. รองศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ไชยเสนา	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เอ็มอัมธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อุตไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยี่หะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิฑูรย์ จำรัสพันธุ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
9. ดร.อิทธิราชย์ นันชนดี	มหาวิทยาลัยนครพนม

10. ดร.จุฑามาส ชมผา
11. ดร.สุธิกิติ์ ฝอดสูงเนิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ของเล่มปีที่ 2 ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2561 (กรกฎาคม-กันยายน) ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิปปิย ทยานุสาณี จันทร์ดอน
5. ดร.สุธิกิติ์ ฝอดสูงเนิน
6. ดร.จุฑามาส ชมผา

คณะกรรมการจัดทำวารสาร

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา พุฒินากุล
6. ดร.สิปปิย ทยานุสาณี จันทร์ดอน
7. อาจารย์ศรีณยา อัดถาการ
8. อาจารย์นุจรี ใจประนบ
9. อาจารย์ทงศักดิ์ ปัดสินธุ์
10. นายนครินทร์ ม่วงอ่อน

คณะกรรมการตรวจพิสูจน์อักษร ตรวจรูปแบบ และตรวจการอ้างอิง

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา พุฒินากุล
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิปปิย ทยานุสาณี จันทร์ดอน

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

6. อาจารย์ศรัณยา อัดถากร
7. อาจารย์นุจรี ใจประนบ
8. อาจารย์ทงศักดิ์ ปัดสินธุ์
9. นายนครินทร์ ม่วงอ่อน

สำนักพิมพ์

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่อยู่ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เลขที่ 80
ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44000 โทร. 043-722118

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY) ฉบับนี้เป็นฉบับประจำปีครั้งที่ 2 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2561 เนื้อหาของบทความมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามระเบียบข้อกำหนดของวารสารที่เกี่ยวข้องใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ทั้งในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ โดยบทความที่ผ่านการคัดเลือกการพิจารณาจากผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ให้ได้รับการเผยแพร่ตีพิมพ์ผลงานในฉบับนี้ คือ บทความจากผู้นิพนธ์ภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 3 เรื่อง และบทความจากผู้นิพนธ์ภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 เรื่อง รวมทั้งหมด จำนวน 5 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอนาคู จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่องแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม และเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม บทความวิชาการมี 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องการประชุมคณะรัฐมนตรี: กลไกการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร และบทปริทัศน์หนังสือมี 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง หลักรัฐศาสตร์

บทความในฉบับนี้ ทุกบทความได้ผ่านการประเมินพิจารณาผลจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Peer Review) ในการคัดกรองตรวจสอบพิจารณาอย่างเคร่งครัดแล้ว

สุดท้ายนี้ คณะผู้จัดทำวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้นิพนธ์และผู้อ่าน และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการทั้งภายใน-ภายนอกมหาวิทยาลัย อีกทั้งผู้นิพนธ์ทุกท่าน ไว้พบกันใหม่ในวารสารฉบับหน้า ต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี ราชศรี

บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สารบัญ

	หน้า
บทความวิจัย	8
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาบ้านอัคคะ ตำบลอัคคะคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด	9
The Participation of the People in Garbage Management: A Case Study of Ban Akkha Akkhakham Sub - District Phochai District Roi Et Province.	
ศิริลักษณ์ กมลนัด Sirilak Kamonnat	
แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม	15
Development guidelines for the broomstick profession (Harrow) Ban Yang Moo 6 Mittpaph Sub - District Kae Dam District Mahasarakham Province.	
จิรวดี พลขันธุ์, วาริต ราศรี Jirawadee phonkan, Warit Rasri	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	22
The People's Participation in The Community Forest Management: A Case Study of Ban Nonglao Nongmeak Sub – District Nachuak District Mahasarakham Province.	
ทณงค์ศักดิ์ ปัตสินธุ์ Thanongsak Patsin	
บทความวิชาการ	30
การประชุมคณะรัฐมนตรี: กลไกการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร	31
Cabinet Meeting: Government Administration Mechanism of Executive	
ศรันย์ดิษฐ์ เบญจพงษ์ Srundit Benjapongs	
บทปริทัศน์หนังสือ	38
หลักรัฐศาสตร์	39
Political Science	
สมเชาว์ บำรุงชัย Somchao Bumroongchai	
คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์	42

บทความวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาบ้านอักคะ ตำบลอักคะคำ
อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

The Participation of the People in Garbage Management: A Case Study of
Ban Akkha Akkhakham Sub - District Phochai District Roi Et Province.

ศิริลักษณ์ กมลนัต

Sirilak Kamonnat

ครูโรงเรียนบ้านหนองนกทา ตำบลโพธิ์ศรี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

E- mail: mathed@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอักคะ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอักคะ ตำบลอักคะคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในบ้านอักคะ จำนวน 300 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ สมมติฐานโดยใช้สถิติ t - test และใช้สถิติ One - way ANOVA หากพบมีความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test) ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอักคะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.07$) ตามลำดับ และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอักคะ ผลการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดการขยะมูลฝอย

Abstract

The objectives of this study were to level of the participation in garbage management in Ban Akkha and compare with the participation in garbage management in Ban Akkha Akkhakham Sub - District Phochai District Roi Et Province by sex, age, educational level, status, while the monthly income and length of stay in the community. The research samples were 300 families in Ban Akkha or their aged 21 years and over living in the home. The test statistics used to analyze the data were frequency, percentage, means, and standard deviation. Also, t - test and one - way ANOVA were used. Finally, Least Significant Difference Test (LSD) was employed to test the differences between pairs. The research results indicated that: 1) The level of participation in garbage management in Ban Akkha in the sample group were at a moderate level. ranking from the highest to the lowest level, participation in benefits was at a high level ($\bar{X} = 3.53$), participation in the operation was at a moderate level ($\bar{X} = 3.06$), participation in the decision was at a moderate level ($\bar{X} = 2.69$) and participation in the evaluation was at a low level ($\bar{X} = 2.07$). 2) Based on the results from the tests of hypotheses, it was shown that no statistically significant difference was found in the level of participation in garbage management Municipality among the subjects

with different sex. Finally, there were statistically significant differences in the level of participation in garbage management among the subjects with different age, educational level and status at a significant level of 0.05

Keywords: Participation of People, Garbage Management

บทนำ

ปัจจุบันขยะเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองด้วยการกำหนดให้มีโครงการวันรณรงค์เพื่อโลกสะอาดเป็นครั้งแรกในปี 1993 เพื่อเชิญชวนให้ทุกประเทศได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ทุกคนได้เกิดตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนไทย คือ ประชาชนมักทิ้งภาระหน้าที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลด และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ การแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปที่เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียว แต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลักสำหรับแนวทางที่แก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองในภาคประชาชนนั้นสามารถให้หลักการ 5 Rs สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่ Reduce (ลดการใช้), Reuse (การใช้ซ้ำ), Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่), Repair (การซ่อมแซม), Reject (การหลีกเลี่ยงการใช้สิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ) ซึ่งการลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น โดยประชาชนควรให้ความสนใจ มีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคตอีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น สำหรับในระดับท้องถิ่นประชาชนยังปล่อยให้เป็นที่มาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยยังคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง จึงทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการเน่าเสีย ทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม โดยในหน่วยงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่หลายด้าน เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการ และในการให้บริการ ดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลได้ ก็ขึ้นอยู่กับว่า ประชาชนให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการขยะหรือไม่ ในการจัดการขยะในเทศบาลตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548: 10)

เทศบาลตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็น 1 ใน 9 ตำบลของอำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีทั้งหมด 7 หมู่ มีเนื้อที่ของหมู่บ้าน 22,625 ไร่ หรือประมาณ 36.20 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 9 กิโลเมตร ซึ่งเทศบาลตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีพื้นที่บ่อขยะจำนวน 9 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้าน 1 กิโลเมตร ปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของชุมชน จากการสอบถามข้อมูลจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลอัคระคำ พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยที่จัดเก็บได้ 5-6 ตัน/วัน มีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการขนขยะมูลฝอยแต่ละหมั่มากองทิ้งไว้ในบ่อขยะ กำจัดโดยการเผาในกรณีที่เป็นขยะแห้ง ส่วนขยะเปียกนำมากองทิ้งไว้เพื่อให้ย่อยสลายเอง เนื่องจากปริมาณขยะที่มีจำนวนมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของแหล่งน้ำ และอากาศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และแพร่กระจายของเชื้อโรค ตลอดจนก่อให้เกิดความรำคาญต่าง ๆ จากกลิ่น (เทศบาลตำบลอัคระคำ, 2560) จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขยะให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ ประชาชนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้จะส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยของประชาชนมีสุขภาพที่ดี สภาพภูมิทัศน์มีความสวยงามรวมถึงได้ประโยชน์จากการคัดแยกขยะนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัว และการนำกลับมาใช้ใหม่ทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและแยกขยะอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555) ดังนั้น จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการศึกษาแนวทางที่ทำให้บ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยรวมทั้งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต่อไป

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งหมด 7 หมู่ จำนวน 1,103 ครัวเรือน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งหมด 7 หมู่ จำนวน 300 ครัวเรือน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรของ “ทาโรยามาเน” (Taro Yamane) แล้วมาหาสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากจำนวนครัวเรือนในเขตพื้นที่บ้านอัคระ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นแบบสอบถามที่ให้แสดงระดับการมีส่วนร่วมมี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในบ้านอัคระ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา โดยนำแบบสอบถามไปให้โดยตรงด้วยตนเองพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 300 ชุด และรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำแบบสอบถามที่รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาลงรหัสข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปตารางประกอบ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในบ้านอัคระ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัคระ ตำบลอัคระคำ อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.4 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติ t - test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 2 กลุ่มที่ระดับนัยสำคัญ .05 และใช้สถิติ F - test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 3 กลุ่มขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มด้วยค่า t (t - test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

5.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไปด้วยค่า (F - test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษากำแพงแสน ตำบลกำแพงแสน อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้าน กำแพงแสน ตำบลกำแพงแสน อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าชาย มีช่วงอายุ 41- 50 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น มีอาชีพเกษตรกรกรรมมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และมีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล 21 ปีขึ้นไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านกำแพงแสน ตำบลกำแพงแสน อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านกำแพงแสน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ บ้านกำแพงแสน ตำบลกำแพงแสน อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษากำแพงแสน ตำบลกำแพงแสน อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดร้อยเอ็ด คือ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านกำแพงแสน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.07$) ตามลำดับ และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านกำแพงแสน ผลการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษากำแพงแสน ตำบลกำแพงแสน อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดร้อยเอ็ด อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านกำแพงแสน ตำบลกำแพงแสน อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านกำแพงแสน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยา สันมาแอ (2550: 62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอด วิโรจน์ ะวังจู (2550: 61) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลนาดี อำเภอมะนัง

สมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยเฉลี่ยระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัครคะ ตำบลอัครคะ อำเภोधัรชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีรายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านเท่ากันจึงทำให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ทำให้มีทัศนคติ การรับรู้ข่าวสาร และการดำรงชีวิตประจำวันต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา สันมาแอด (2550: 62) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และระยะเวลาการอยู่ในชุมชนต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชานน ฮุยสกุล (2550: 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ ฮะวังจู (2550: 61) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนที่แตกต่างกันด้านอายุ ระดับการศึกษา และมีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณอมขวัญ พันธสินทิ (2550: 48) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณี ต้นติญานันท์ (2550: 61) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลท่าเสา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างตามเพศ และระดับรายได้ แต่มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันตาม อายุ และอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1.1 ควรสนับสนุนให้ภาคประชาชนคัดเลือกตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของบ้านอัครคะ โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการเพื่อขอความร่วมมือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในชุมชนของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ควรจัดกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยและการทิ้งมูลฝอย และสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการมูลฝอยให้แก่ชุมชนอย่างพอเพียงต่อความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภोधัรชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำสู่การศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดทำโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภोधัรชัย

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเชิงคุณภาพ และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากบุคลากรหลายฝ่ายที่ให้คำปรึกษาและแนวทางในการทำงานวิจัยฉบับนี้ กระทั่งงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณชาวบ้านบ้านอัครคะ ตำบลอัครคะ อำเภोधัรชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัยฉบับนี้ จนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ประโยชน์และคุณค่าจากงานวิจัยนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่มีส่วนให้ชีวิตและปัญญาแก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2548). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กัลยา สันมาแอ. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชานนท์ สุธสกุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถนอมขวัญ พันธุ์สุนิห. (2550). **การมีส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณี ตันติยานันท์. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สะวังจุ. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเทศบาลตำบลอัคระคำ. (2560). **ทะเบียนราษฎรเทศบาลตำบลอัคระคำ**. เทศบาลตำบลอัคระคำ ตำบลอัคระคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด.
- _____. (2560). **แผนพัฒนาชุมชนตำบลอัคระคำ**. เทศบาลตำบลอัคระคำ ตำบลอัคระคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด.

แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ
อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม
Development guidelines for the broomstick profession (Harrow) Ban Yang Moo 6
Mittaph Sub - District Kae Dam District Mahasarakham Province.

จิรวดี พลพันธ์, วาริต ราศรี
Jirawadee phonkan, Warit Rasri
หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
E-mail: Jirawadee38@hotmail.com

บทคัดย่อ

การทำวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษากลุ่มชุมชนอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม และ 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ (คราด) บ้านยางหมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิกกลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ (คราด) จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษากลุ่มชุมชนอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม เกิดจากโครงการของรัฐบาลที่ต้องการสร้างเศรษฐกิจระดับชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรัฐบาลมุ่งจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปยังชุมชน จึงมีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้เสริม การผลิตสินค้าของกลุ่มยังไม่มีรูปแบบที่แปลกใหม่ การผลิตส่วนใหญ่ได้มาจากภูมิปัญญาเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกกลุ่มไม่ได้มีการพัฒนาฝีมืออย่างจริงจังเนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มเป็นแค่อาชีพเสริม จากอาชีพหลัก คือ อาชีพทำการเกษตร สำหรับการบริหารจัดการกลุ่มแม้จะมีการจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจนมีระบบการจัดกิจกรรมการกลุ่มอย่างเป็นระบบ แต่ไม่มีการจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับกลุ่มอยู่ด้วยกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูล และ 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ (คราด) บ้านยางหมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 2.1) สร้างแรงจูงใจให้สมาชิกและคนในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพื่อทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มชมเชยให้รางวัล เป็นการตอบแทนเพื่อเป็นของขวัญกำลังใจในการทำงาน 2.2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยจัดหาวิทยากรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้กวาดมือเสื่อ ด้านการผลิต การตลาด เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกกลุ่มหรือผู้ที่สนใจมีความรู้ และความสามารถไปปฏิบัติพัฒนาได้ 2.3) การจัดทำระเบียบข้อบังคับกลุ่มอย่างชัดเจนให้สมาชิกถือปฏิบัติร่วมกันทำให้กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นระบบ 2.4) การสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุน เพื่อเป็นการหาตลาดและแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนา กลุ่ม และ 2.5) การสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ภายในกลุ่มและการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, กลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสื่อ

Abstract

This research Objective 1. To study the sufficiency community Broom Hand Hut (Harrow) Ban Yang Moo 6 Mittraphap Sub - District Kae dam District Mahasarakham Province 2. To study Development guidelines to manage the sufficiency community development. Broom Hand Hut (Harrow) Ban Yang Moo 6 Mittraphap Sub - District Kae dam District Mahasarakham Province. The sample group consisted of 35

People Interviews and Observations The research found that 1) The implementation of a broom Meuseua Yang Moo 6 Mitraphap Sub - District Kae Dam District Mahasarakham Province friendship. Communities were established only a broom Meuseua Yang Moo 6 Kae Dam District Mahasarakham Province friendship. The government projects that the economy needs to create a strong and sustainable community. According to the philosophy of Sufficiency Economy The government aims to allocate funds directly to communities. The integration of the community to take the time to benefit and cause extra income. The production of the model is no novelty. Most of the production comes from conventional wisdom. This may be because members have not had a serious development since the implementation of the group's career from primary occupation is farming career. For the management of the group, despite the establishment of a clear set of the system. But no rules or regulations for the preparation of the group with a buddy 2) The development of a broom Meuseua Yang Moo 6 Mitraphap Sub - District Kae Dam District Mahasarakham Province friendship group showed a consensus that should guide the development of the group. 2.1) incentives to members and the community to join the ongoing activities. The activities of the group. Consolation prize In return for the gift morale 2.2) There should be an agency supported by supply Trainer Awareness about the processing of broom Meuseua the production, marketing, etc., to group members, or those who have knowledge. And the ability to perform 2.3) Development should make the regulations clear. Members to practice together, the process of having a clear and systematic 2.4) should create a network to work with various organizations to support. To learn more and find a market for the development and 2.5) Should an agreement within the group. To benefit local groups Development work and sustainable development.

Keywords: Development guidelines, Broomstick

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากยังมีประชาชนที่มีฐานะยากจน และมีการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนอยู่ในระดับต่ำในบางส่วน จึงเป็นหน้าที่สำคัญของทางรัฐบาลที่จะต้องเร่งหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้ได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นไม่ใช่หน้าที่ของรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังมีฝ่ายอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้วยเนื่องจากรัฐบาลกำหนดนโยบายมากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีหน้าที่รับผิดชอบนโยบายไปปฏิบัติ โดยต้องปฏิบัติตามแนวทางนโยบายที่กำหนดมาอย่างเต็มกำลังความสามารถ รวมทั้งต้องมีการติดตามการประเมินผลเพื่อตรวจสอบถึงความก้าวหน้าหรือเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อแจ้งให้กับฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเร่งหาแนวทางที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป นอกเหนือจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายมาปฏิบัติแล้ว ส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ความอยู่ดีกินดีของประชาชนอีกคือ ประชาชนจะต้องให้ความร่วมมืออย่างจริงจังกับทางรัฐบาลรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความสามารถดำเนินไปตามนโยบายแนวทางที่ได้กำหนดไว้ สำหรับการให้ความร่วมมือกับทางรัฐบาลกำหนดมาเท่านั้น ประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่พวกเขาเหล่านั้นมีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น นโยบายบางอย่างอาจใช้กับพื้นที่หนึ่งแล้วได้ผลดีแต่กลับบางพื้นที่อาจใช้แล้วไม่ได้ผลตามที่คาดไว้ ดังนั้นประชาชนหรือคนในท้องถิ่นจะต้องร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายแนวทางที่ได้ปฏิบัติร่วมกันมาเพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาชุมชนหมู่บ้านหรือท้องถิ่นของตนเองในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาในระดับประเทศต่อไป (กรมพัฒนาชุมชน, 2554: 2-3)

แนวทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

12 พ.ศ. 2560 – 2564) ภูมิปัญญาเป็นความคิดทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยาวนาน และสังคมไทยเป็นสังคมเก่าแก่สังคมหนึ่งที่ปรากฏภูมิปัญญาอยู่จำนวนมาก โดยภูมิปัญญาเหล่านั้นนอกจากแสดงความเป็นไทย ความเป็นเอกลักษณ์ไทยอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นเครื่องวัดความเจริญและพัฒนาการของคนในชาติไทย เพราะภูมิปัญญานั้น ถือว่าเป็นสิ่งละเอียดอ่อน ซึ่งชาติที่เจริญแล้วมักมีสังคมที่สงบสุข มีความเป็นอิสระจึงจะสามารถสร้างสรรค์และสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะตนขึ้นมาได้ ทั้งนี้การสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะของตนที่มีอยู่เป็นจำนวนมากนั้น บางพื้นที่มีการสร้างภูมิปัญญาที่ใช้ในพื้นที่ของตน จนเรียกได้ว่าเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) เป็นเรื่องของ การใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ที่เป็นองค์รวมระหว่างคนกับคนคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ รวมไปถึงกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การปรับตัวการเรียนรู้เพื่อการอยู่รอดของบุคคล ชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาชีวิต ความอยู่รอดของบุคคล ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดขึ้นจากความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดที่ชุมชนได้มีการถ่ายทอด สืบสานต่อกันมา ด้วยคนไทยแต่โบราณมีภูมิปัญญาที่ฉลาดล้ำลึกในการประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านปัจจัยพื้นฐานแห่งการดำรงชีพที่ประกอบไปด้วยความสามารถในการแสวงหาอาหาร การปลูกสร้างบ้านเรือน การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งทอเพื่อการนุ่งห่ม และความรู้ในการบำบัดรักษา โรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งช่วยให้สังคมไทยนับแต่อดีตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข สืบจนถึงปัจจุบัน (จักรพันธ์ โสมะเกษสธริน, 2551: 1)

การทำไม้กวาดมื่อเสื่อเป็นอาชีพเสริมอย่างหนึ่งของสังคมเกษตรกรรม ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวล้วนมีโลกทัศน์ต่ออาชีพ และมีนิสัยรักการทำงาน เป็นอาชีพที่บ่งชี้ให้เห็นถึงแนวคิดกระบวนการเริ่มต้นของการดำรงชีวิต การผสมผสาน การสืบทอดที่มีคุณค่าต่อชุมชนความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จของงาน อันเป็นผลเนื่องมาจากความมีใจรักในวิชาชีพเป็นพื้นฐาน จากการศึกษาบุคคล กลุ่มบุคคลมีรายได้จากการประกอบอาชีพการทำไม้กวาดมื่อเสื่อ ทำให้ผู้ริเริ่มหรือกำลังสนใจหรือมีใจรักในวิชาชีพนี้ พยายามศึกษาความรู้ทางด้านแนวคิด รูปทรง กรรมวิธี จากผู้รู้ในชุมชนที่อาศัยอยู่หรือชุมชนใกล้เคียง รวมไปถึงกระบวนการในการพัฒนาการทำไม้กวาดมื่อเสื่อ จนกระทั่งเกิดทักษะ ความชำนาญในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอนของกระบวนการการทำไม้กวาดมื่อเสื่อ นับจากขั้นเริ่มแรกจนถึงขั้นสุดท้าย การทำไม้กวาดมื่อเสื่อเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ชาวบ้านสร้างสรรค์ขึ้นตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้สอยในครัวเรือน แจกญาติพี่น้อง เป็นของฝากหรือของที่ระลึกหรือของฝากแก่ผู้มาเยี่ยม ทำบุญถวายเป็นปัจจัยไทยทานในงานประเพณีของท้องถิ่น ขายหรือแลกเปลี่ยนเครื่องอุปโภคหรือบริโภค การประกอบอาชีพทำไม้กวาดมื่อเสื่อ อาชีพไม้กวาดมื่อเสื่อ จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมงานจักสานเป็นงานหัตถกรรมที่ชาวบ้านทำเพื่อใช้ในครัวเรือนมาแต่โบราณ แม้ในปัจจุบันงานจักสานหรือเครื่องจักสานจะมีอยู่น้อย แต่ก็ยังคงมีอยู่ทั่วไป ทุกภาคในประเทศ นอกเหนือจากประโยชน์ใช้สอยแล้ว งานจักสานยังสะท้อน วัฒนธรรม สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาของชาวบ้านได้อีกด้วย ในขณะที่สภาพสังคม เศรษฐกิจปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจากเดิม การไปมาหาสู่กันระหว่างเมืองกับชนบทติดต่อกันได้สะดวก รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางกระแสวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมเดิมทำให้สภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป (บุญเลิศ มรกต, 2545)

จากสถานการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนบ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคามนั้นมีทั้งหมด 134 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 520 คน แยกเป็นชาย 241 คน หญิง 279 คน ซึ่งมีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรเป็นกลุ่มชุมชนพอเพียง โดยกิจกรรมของกลุ่มคือหัตถกรรมไม้มื่อเสื่อ ซึ่งมีสมาชิก ทั้งหมด จำนวน 134 ครัวเรือน โดยทุกคนในชุมชนท้องถิ่นบ้านยางมีการจักสานไม้กวาดมื่อเสื่อ (คราด) เป็นสินค้าที่สำคัญที่ทำรายได้ให้กับคนในชุมชนบ้านยาง จนกลายเป็นอาชีพอย่างหนึ่งในปัจจุบัน การทำหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานไม้ไผ่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคซึ่งมีการสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าจะศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมื่อเสื่อ (คราด) ให้ดีขึ้น จึงนำไปสู่การวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลกลุ่มอาชีพไม้กวาดมื่อเสื่อ (คราด) และค้นหาแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพชุมชนพอเพียงอาชีพไม้กวาดมื่อเสื่อ (คราด) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดูแลและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีการพัฒนาอาชีพไม้กวาดมื่อเสื่อ (คราด) คงอยู่คู่ชุมชน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ และอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 380 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ แบบการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 35 คน คือ

1) กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ กลุ่มอาชีพไม้กวาดชุมชนบ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 25 คน

2) กลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน อาทิ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลมิตรภาพ ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เป็นต้น

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2.2 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.2 การเก็บข้อมูลจากภาคสนาม อาทิ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนาจากแบบสัมภาษณ์และข้อมูลอื่น ๆ ก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวนิช, 2552)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษารวบรวมข้อมูล พบว่า กลุ่มได้จัดตั้งเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2544 มีสมาชิกรวมกลุ่มจำนวน 134 ครอบครัว ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชน เพื่อต้องการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยที่มีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนตามนโยบายการดำเนินงานของรัฐบาลความเลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐที่มุ่งหวังแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับปากท้องของประชาชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของภาคประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยดำเนินการปฏิบัติงานตามโครงการกลุ่มเกิดจากคนในชุมชนมีเวลาร่วมจากการทำการเกษตร นำวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในชุมชน คือ ไม้ไผ่ จึงนำมาทำ ไม้กวาดมือเสือ (คราด) จากภูมิปัญญาดั้งเดิมของประชาชนมีการทำไว้เพื่อใช้ในครัวเรือนและทำไว้อขายเพื่อเป็นรายได้เสริม จึงเกิดการรวมตัวกันของกลุ่มเนื่องจากมีนโยบายของรัฐที่ต้องการสร้างเศรษฐกิจระดับชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรัฐบาลมุ่งจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปยังชุมชน ผู้นำชุมชนและประชาชนที่ทำไม้กวาดมือเสือ (คราด) ได้รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อ ต้องการสร้างรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อการครองชีพของคนในชุมชน จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 โดยมีสมาชิก ทั้งหมด 134 ครอบครัว กลุ่มได้รับเงินทุนสนับสนุน

จัดตั้งกลุ่มประมาณ 250,000 บาท

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษารวบรวมข้อมูล พบว่า 2.1 การสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกและคนในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่ม มีการชมเชยให้รางวัล เป็นการตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน 2.2 การสนับสนุนจากหน่วยงาน โดยจัดหาวิทยากรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการผลิต ด้านการตลาด เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกกลุ่มหรือผู้ที่สนใจมีความรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติพัฒนาตนเองได้ 2.3 การจัดทำระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน ให้สมาชิกถือปฏิบัติร่วมกันทำให้กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นระบบ 2.4 ควรสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุน เป็นการหาแหล่งตลาด และแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมมาพัฒนากลุ่มเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และ 2.5 การสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อผลประโยชน์ภายในกลุ่ม เพื่อการพัฒนาในการทำงานให้มีความยั่งยืน เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษากลุ่มชุมชนอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม เกิดจากโครงการของรัฐบาลที่ต้องการสร้างเศรษฐกิจระดับชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรัฐบาลมุ่งจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปยังชุมชน จึงมีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้เสริม การผลิตสินค้าของกลุ่มยังไม่มีรูปแบบที่แปลกใหม่ การผลิตส่วนใหญ่ได้มาจากภูมิปัญญาเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกกลุ่มไม่ได้มีการพัฒนาฝีมืออย่างจริงจังเนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มเป็นแค่อาชีพเสริม จากอาชีพหลัก คือ อาชีพทำการเกษตร สำหรับการบริหารจัดการกลุ่มแม้จะมีการจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจนมีระบบการตั้งกรรมการกลุ่มอย่างเป็นระบบ แต่ไม่มีการจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับกลุ่มอยู่ด้วยกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูล

2. ศึกษาแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 2.1 สร้างแรงจูงใจให้สมาชิกและคนในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพื่อทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มชมเชยให้รางวัล เป็นการตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน 2.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยจัดหาวิทยากรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้กวาดมือเสือ ด้านการตลาด เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกกลุ่มหรือผู้ที่สนใจมีความรู้ และความสามารถไปปฏิบัติพัฒนาได้ 2.3 การจัดทำระเบียบข้อบังคับกลุ่มอย่างชัดเจนให้สมาชิกถือปฏิบัติร่วมกันทำให้กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นระบบ 2.4 การสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุน เพื่อเป็นการหาตลาดและแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนากลุ่ม และ 2.5 การสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ภายในกลุ่มและการพัฒนาที่ยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือบ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษากลุ่มชุมชนอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เกิดจากโครงการของรัฐบาลที่ต้องการสร้างเศรษฐกิจระดับชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรัฐบาลมุ่งจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปยังชุมชน จึงมีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้เสริม การผลิตสินค้าของกลุ่มยังไม่มีรูปแบบที่แปลกใหม่ การผลิตส่วนใหญ่ได้มาจากภูมิปัญญาเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกกลุ่มไม่ได้มีการพัฒนาฝีมืออย่างจริงจังเนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มเป็นแค่อาชีพเสริม จากอาชีพหลัก คือ อาชีพทำการเกษตร สำหรับการบริหารจัดการกลุ่มแม้จะมีการจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจนมีระบบการตั้งกรรมการกลุ่มอย่างเป็นระบบ แต่ไม่มีการจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับกลุ่มอยู่ด้วยกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูล คณะกรรมการยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของพะยอม วงศ์สารศรี และคณะ (2545) ได้ให้ความหมายการจัดการหรือการบริหาร คือ กระบวนการที่มีผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กรตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการ และความมุ่งมั่นในด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปด้วยกัน องค์การจึงสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บงกช หงส์คำมี (2537) การบริหารจัดการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการดำเนินของกลุ่ม ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) มีการกำหนดเป้าหมาย 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) การจัดทำโครงสร้างของกลุ่ม 4) มีกฎระเบียบของกลุ่ม 5) มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่บุคคลต้องรับผิดชอบ 6) การนำและสมาชิกมีการตัดสินใจร่วมกันวางแผนในการผลิต การตลาด การเงินการบัญชี ติดต่อประสานงาน ตลอดจน ศรีสง่า กรรณสูตร และณรงค์ศักดิ์ บุญเลิศ (2527) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหาร คือ กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใช้กระบวนการเพื่อนำเอาปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหาร 1) เงิน คือ เงินหรือเครดิตซึ่งสามารถเปลี่ยนมาเป็นเงิน สามารถใช้เครดิตในการลงทุน 2) การจัดการหรือการบริหาร 3) วัสดุหรือวัตถุดิบ 4) คน 5) การตลาด 6) เครื่องจักรอุปกรณ์ เป็นต้น

2. ศึกษาแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งด้วยบริบทของชุมชนนี้ จึงได้ผลการศึกษา คือ 2.1 สร้างแรงจูงใจให้สมาชิกและคนในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการทำกิจกรรมต่างๆในกลุ่ม มีการชมเชย ให้รางวัล เป็นการตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน 2.2 ควรมีหน่วยงานให้การสนับสนุนโดยจัดหาวิทยากรอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการผลิต ด้านการตลาด เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกกลุ่มหรือผู้ที่สนใจมีความรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติพัฒนาตนเองได้ 2.3 ควรมีการจัดทำระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน ให้สมาชิกถือปฏิบัติร่วมกันทำให้กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจน และเป็นระบบ 2.4 ควรสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุน เป็นการหาแหล่งตลาด และแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมมาพัฒนากลุ่มเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และ 2.5 ควรสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อผลประโยชน์ภายในกลุ่ม เพื่อการพัฒนาในการทำงานให้มีความยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพไม้กวาดมือเสือ (คราด) บ้านยาง หมู่ที่ 6 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีต้องขอขอบคุณหลักสูตรสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ท่าน ผศ.ดร.วราธิ์ ราศรี อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดีอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจน ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนทุนอุดหนุนในการทำวิจัยนี้ ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อการชุมชน ท้องถิ่น สังคม องค์กร หน่วยงาน สถาบัน ตลอดจน ผู้ที่สนใจในการศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาชุมชน. (2554). **วิสาหกิจชุมชน**. สืบค้นออนไลน์จาก [HTTP :// www.cdd.moi.go.th](http://www.cdd.moi.go.th), (20 มีนาคม 2560)

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.**

2560 – 2564. สืบค้นออนไลน์จาก [HTTP :// www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th) (8 สิงหาคม 2560)

จักรพันธ์ โสมเกษตริน. (2551). **การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศรีสะเกษเพื่อการแข่งขันอย่างยั่งยืน**. รายงานการวิจัย

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิจัยแห่งชาติ.

บุญเลิศ มรกต. (2545). **การศึกษาหัตถกรรมจักรสานครุฑน้อย บ้านสะอาง ตำบลห้วยเหนือ อำเภอขุขันธ์ จังหวัด**

ศรีสะเกษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

บงกช หงส์คำมี. (2537). **การศึกษาองค์ประกอบในการดำรงอยู่ของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมในชุมชน: ศึกษากรณีกลุ่ม**

ทอผ้าสิริธรรมชาติ หมู่บ้านหนองขาม ตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พะยอม วงศ์สารศรี และคณะ. (2545). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา.

ลักษณ์ รอดสน. (2540). เรือ สายน้ำ และชีวิตชาวปทุมธานี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปทุมธานี.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภางค์ จันทวานิช. (2547). พฤติกรรมรวมหมู่ในสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาบ้านหนองเลา
ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
The People's Participation in The Community Forest Management: A Case Study
of Ban Nonglao Nongmeak Sub – District
Nachuak District Mahasarakham Province.

ทนงศักดิ์ ปัตสินธุ์
Thanongsak Patsin
หลักสูตรสาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
E-mail: mathed@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความสำคัญของปัจจัยในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และ 3) เพื่อข้อเสนอแนะในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหนองเลา หมู่ที่ 9 จำนวน 119 ครัวเรือน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t - test และ F - test ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2. เมื่อเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และ 3. ข้อเสนอแนะในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา คือ ประชาชนขาดความสนใจไม่ค่อยให้ความร่วมมือและขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดการป่าชุมชน

Abstract

The purposes of this study were to examine the people's participation in the community forest management of Ban Nonglao to compare the significance of the people's participation in the community forest management of Ban Nonglao as classified according to gender, age, Education career and the number of years of setting up the household, and to examine problems, obstacles, and recommendations of participation in the community forest management. The samples group, obtained by using Simple Random Sampling, consisted of 170 household heads or representatives age 18 years and older. The instrument used in the study was a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, the t - test and the F - test.

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

The results of the research revealed that 1. The significance of people's participation in the community forest management of Ban Nonglao Nongmeak sub – district, Nachuak district, Mahasarakham province as viewed by the people is the people showed their opinions about the significance of the factors as a whole and in each of all the aspects in people's participation in the community forest management of Ban Nonglao at a high level in this order from the highest to the lowest means: 1) practical participation 2) decision participation 3) practice participation and 4) evaluation participation 2. The people with differences in gender, age, Education career and the number of years of setting up the household did not differently indicated opinions about the significance of factor as a whole and in each aspect in people's participation in the community forest management of Ban Nonglao and 3. The recommendations for people's participation in the community forest management of Ban Nonglao included: lacked awareness of forest conservation.

Keywords: The People's Participation, Community Forest Management

บทนำ

พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยในปัจจุบันประสบกับปัญหาวิกฤตที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะในรอบทศวรรษที่ผ่านมา การลดลงอย่างรวดเร็วของพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ก่อให้เกิดปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ การชะล้างผิวดิน การแปรปรวนของภูมิอากาศ ปัญหาน้ำท่วม ความแห้งแล้ง การลดลงของผลผลิตทางการเกษตร การแย่งชิงประโยชน์จากป่าไม้ ความล้มเหลวในการดำเนินนโยบายของรัฐต่อการจัดสรรทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ปัญหาป่าไม้เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณาและแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากการสำรวจเนื้อที่ป่าไม้ในปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยมีเนื้อที่ป่าไม้อยู่ประมาณ 171 ล้านไร่หรือร้อยละ 53 ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด ปี พ.ศ. 2539 มีเนื้อที่ป่าไม้เหลืออยู่เพียง 80 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 25 ของเนื้อที่ประเทศ แสดงให้เห็นว่าในช่วง 35 ปีดังกล่าว มีป่าไม้ถูกทำลายไปทั้งสิ้นกว่า 90 ล้านไร่ หรือในอัตราเฉลี่ยประมาณ 3 ล้านไร่ต่อปี ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากร และการใช้ประโยชน์ที่มากขึ้นไปนี้เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงระยะเวลาเกือบ 50 ปี ซึ่งเป็นผลจากการทำลายป่าไม้อย่างผิดกฎหมาย การบุกรุกพื้นที่ หรือการทำไร่เลื่อนลอยโดยชาวเขา (Thailand Development Research Institute, 1987) การลักลอบโค่นและเผาทำลายป่าในบริเวณป่าต้นน้ำลำธาร การทำลายป่าเพื่อต้องการที่ดินเพื่อการเกษตร การตัดไม้ทำลายฟัน เผาถ่าน และการลักลอบตัดไม้มีค่าเพื่อแปรรูป เพื่อทำการค้าหรือใช้สอยส่วนตัว จากปัญหาดังกล่าวทำให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้เห็นความสำคัญของปัญหาป่าไม้ จึงมีการส่งเสริม การอนุรักษ์ การปลูกป่าทดแทนอย่างต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 ซึ่งพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ 25.15 และเป็นร้อยละ 33.15 ใน พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราสูง และในปี พ.ศ. 2551 มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 33.44 ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, 2552) ซึ่งการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยส่งผลให้สภาพของป่าไม้ในการทำหน้าที่ป้องกันและรักษาสมดุลของธรรมชาติ ไม่สามารถทำหน้าที่ของป่าในการเอื้อประโยชน์ต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ เมื่อป่าไม้ถูกทำลายมากขึ้นเรื่อย ๆ ผลกระทบที่ตามมาทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ดังเหตุการณ์น้ำป่าไหลบ่าพัดบ้านเรือนประชาชน ชาวบ้านต้องไร้ที่อยู่อาศัย เสียชีวิตและทรัพย์สิน เกิดโรคระบาด นอกจากนี้ท้องที่อื่นยังได้รับผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่าในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกิดความแห้งแล้ง ส่งผลให้พืชพรรณเสียหาย สัตว์ป่าสูญพันธุ์ ขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต เป็นต้น ความเดือนร้อนดังกล่าวและความกดดันจากภาครัฐที่จำกัดสิทธิประโยชน์จากป่าและยังสนับสนุนนายทุนให้มือเกิสิทธิ์เข้าไปแย่งชิงทรัพยากรท้องถิ่นเป็นการละเมิดสิทธิของชนในชุมชนอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดป่าชุมชนขึ้นซึ่งเป็นการเข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรโดยใช้ภูมิปัญญา จารีตประเพณี และการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าปฎิภาสบแบบพึ่งพิงอาศัย ในขณะเดียวกันก็ช่วยรักษาสภาพป่า และฟื้นฟูระบบนิเวศในป่าเพื่อให้เกิดความสมดุล (เครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ, 2544)

บ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ห่างจากตัวเมืองอำเภอนาเชือก ประมาณ 7 กิโลเมตร มีพื้นที่ยังคงเหลือสภาพป่าอยู่ในละแวกของชุมชนบ้านหนองเลา ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดหนองเลา ซึ่งได้ก่อสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2440 จึงทำให้ป่าชุมชนบ้านหนองเลามีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นับเป็นแหล่งหาอาหารจำพวกเห็ด หน่อไม้ ไข่แมงดา และสมุนไพรของชุมชน รวมทั้งชุมชนใกล้เคียง และเกิดเป็นความผูกพันระหว่างชุมชนกับป่าที่แยกกันไม่ออก อย่างไรก็ตามป่าชุมชนบ้านหนองเลายังเป็นป่าที่เปิดให้ชาวบ้านทั่วไปเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ แต่ยังไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในเชิง

อนุรักษ์ เป็นเพียงข้อห้ามของชุมชนและกฎกติกากว้าง ๆ ที่ผู้นำชุมชนได้ประกาศให้ชาวบ้านรับทราบทั่วกัน เช่น ห้ามตัดไม้ใหญ่ในผืนป่า เป็นต้น ที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะมีข้อห้ามของชุมชนดังกล่าว ก็ยังมีชาวบ้านจากหมู่บ้านอื่น ๆ มักลักลอบเข้าไปขุดและบอนต้นไม้เพื่อนำไปขาย นอกจากนี้ชาวบ้านในชุมชนและหมู่บ้านอื่น ๆ ได้เข้าไปใช้ประโยชน์ในผืนป่าวันจะหนาแน่นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะฤดูฝนจะมีชาวบ้านจากที่ต่าง ๆ ทั้งจากอำเภอนาเชือก อำเภอบรบือ และอำเภอใกล้เคียง เหมารถเข้ามาเก็บเห็ดตลอด 24 ชั่วโมง ชาวบ้านเรียกว่า “ไต้เห็ด” กล่าวคือ จะมีการเก็บเห็ดทั้งกลางวันและกลางคืน หลังจากนั้นก็จะนำเห็ดไปขายในตลาดสดตอนเช้า ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ถ้าเป็นเห็ดจากป่าชุมชนบ้านหนองเลาจะขายได้ราคาดีกว่าเห็ดจากแหล่งอื่น ๆ เนื่องจากมีรสชาติอร่อย จากข้อมูลการสำรวจเบื้องต้น และการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ และ “เขียนเห็ด” หรือผู้มีอาชีพเก็บเห็ด พบว่า มีเห็ดบางชนิดที่เคยมีในป่าแห่งนี้ ได้สูญหายไป เช่น เห็ดโค และเห็ดตาโล่ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เห็ดไม่มีโอกาสได้ขยายพันธุ์หรือการพักตัวของสปอร์ นอกจากนี้จากการบอกเล่าของ “เขียนสมุนไพร” พบว่าไม้บางชนิด เช่น “ต้นหม้อ” ซึ่งมีสรรพคุณทางยา เป็นสมุนไพรและพืชอาหารที่ได้สูญหายไปจากป่านี้แล้ว แต่ยังไม่ทราบสาเหตุชัดเจนว่าเพราะเหตุใด ทั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนตลอดจนใช้ประกอบการวางแผนการจัดการป่าชุมชนให้กับกรมป่าไม้ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาทำให้คนอยู่กับป่าอย่างสมดุล เกื้อกูลและยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสำคัญของปัจจัยในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
3. เพื่อข้อเสนอแนะในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหนองเลาดอน หมู่ที่ 9 จำนวน 119 ครัวเรือน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity Content) ของแบบสอบถาม เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยวิธี IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยลักษณะโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 6 ข้อ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จำนวน 6 ข้อ
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 6 ข้อ
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้เข้าไปพูดคุยกับผู้นำชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ประชาชนได้รับทราบพร้อมนัดหมายการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลาดำเนินการ 1 ปี

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 119 คน ด้วยตนเองและรอรับกลับทันทีเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละรายจนครบตามจำนวนที่กำหนด

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และคิดเป็นร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีระดับการวัดเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสามารถแบ่งเป็นระดับได้ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	ข้อความเชิงบวก
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 116)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 - 5.00	มีระดับความสำคัญมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีระดับความสำคัญมาก
2.51 - 3.50	มีระดับความสำคัญปานกลาง
1.51 - 2.50	มีระดับความสำคัญน้อย
1.00 - 1.50	มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน โดยใช้ t - test (Dependent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One - way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน

- 5.1.1 ค่าความถี่
- 5.1.2 ร้อยละ
- 5.1.3 คะแนนเฉลี่ย
- 5.1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

- 5.2.1 t - test (Dependent Samples)
- 5.2.2 F - test (One Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.73) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ประชาชน

ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนขาดความสนใจไม่ค่อยให้ความร่วมมือและขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนขาดความสนใจไม่ค่อยให้ความร่วมมือและขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า

อภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.73) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ ด้านกุลประเสริฐ (2551: 115 - 116) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนป่าโคกใหญ่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้นำชุมชนได้ประชาสัมพันธ์ ประชุมชี้แจงในการดูแลรักษาป่าชุมชนให้ชุมชนได้รับทราบ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดูแลบำรุง รักษา ป่าชุมชนร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน และผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมผลักดันให้เป็นป่าชุมชนตัวอย่าง และผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมวางแผนในการจัดการป่าชุมชน ซึ่งกฎระเบียบป่าชุมชนส่งผลทำให้ป่าชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์คณะกรรมการป่าชุมชนมีส่วนผลักดันให้ตั้งกฎระเบียบป่าชุมชน และผู้นำชุมชนมีส่วนผลักดันให้ตั้งกฎระเบียบป่าชุมชน และกฎระเบียบป่าชุมชนส่งผลทำให้ป่าชุมชนเป็นป่าชุมชนตัวอย่าง และการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการสนับสนุน องค์กรป่าชุมชนมีส่วนร่วมทำให้ป่าชุมชนเป็นป่าชุมชน องค์กรป่าชุมชนร่วมประชุมวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการป่าชุมชน และองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ในด้านการจัดการป่าชุมชน และองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมปฏิบัติในการปลูก บำรุง ดูแลรักษา ป่าชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมมากกว่าปัจจัยด้านการสนับสนุน ถึงแม้ไม่มีการสนับสนุนก็ไม่ส่งผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา บุตะกะ (2552: 84) ได้ศึกษาการศึกษาาระดับความสำคัญของปัจจัยในการจัดการป่าชุมชนตามความคิดเห็นของประชาชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนดอนเจ้าปู่ ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยด้านการอนุรักษ์มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากชุมชนได้ออกกฎระเบียบของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือและมีการสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ป่า โดยมีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของดอนปู่ตา จนกระทั่งกลายมาเป็นวัฒนธรรมและความเชื่อของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน และยังพบอีกว่าปัจจัยด้านการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการจัดการป่าชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่มีความเชื่อเกี่ยวกับดอนเจ้าปู่ที่ได้มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน มีการวางระเบียบกฎเกณฑ์ในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาชน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชนน้อยที่สุด

3. ข้อเสนอแนะในการจัดการป่าชุมชนบ้านหนองเลา ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชุมชนตอนล่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ กราปัญจะ (2553: 118) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน - บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน - บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ คือ ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดังนั้น ชุมชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยการจัดประชุมราษฎรทุกหมู่บ้าน เพื่อกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษา แนะนำ ที่เป็นเช่นนี้จะเนื่องมาจาก ชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมดูแลรักษาป่าชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนรวมของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความต้องการการศึกษาดูงานด้านการจัดการป่าชุมชนจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนสามารถเรียนรู้จากสถานที่ และประสบการณ์จริงเพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาป่าชุมชนของตนเองได้ จึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการป่าชุมชนแห่งนี้ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุมชนควรจัดกิจกรรมและประกอบพิธีกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับป่าชุมชนในวันหยุดราชการ หรือวันหยุดเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมเกี่ยวกับป่าชุมชน เพื่อให้สื่อมวลชนได้เผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการจัดการป่าชุมชนให้ชุมชนอื่นได้ทราบ

1.3 ควรมีการร่วมมือในการจัดการป่าชุมชนเป็นเครือข่ายระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภูมิภาค เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

1.4 ควรมีการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาป่าชุมชน” ขึ้นเพื่อเป็นทุนในการดำเนินงานกิจกรรมเบื้องต้นเกี่ยวกับป่าชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการป่าชุมชนตามความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่มีสภาพที่แตกต่างกัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการป่าให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบป่าชุมชนที่เป็นป่าตัวอย่างกับป่าชุมชนอื่น ๆ เช่น ป่าตามระบบความเชื่อ เช่น ป่าเขตอภัยทาน ป่าช้า ป่าดอนปู่ตา เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่าง หรือไม่แตกต่างในวิธีการจัดการป่าชุมชน รวมไปถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการป่าชุมชน

2.3 ควรมีการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน

2.4 ควรศึกษาถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงในการจัดการป่าชุมชน เพื่อที่จะได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ตรงประเด็นได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมป่าไม้. (2552). 113 ปี กรมป่าไม้ พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

กฤษฎา เล็กมณี. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยระอู อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ. (2544). ป่าชุมชน. เชียงใหม่: สถาบันองค์กรพัฒนาชุมชน.

ณรงค์ มังกิตะ. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาชน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน.

- นิตยา เชื้อโชติ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนดอนชี บ้านปะอาว ตำบลปะอาว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ ตำนกุลประเสริฐ. (2551). ปัจจัยที่มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน ป่าโคกใหญ่ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปัญญา บุตะกะ. (2552). การศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยในการจัดการป่าชุมชนตามความคิดเห็นของประชาชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนดอนเจ้าปู่ ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระศักดิ์ กราปัญญา. (2553). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน - บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำรวย สุดเฉลียว. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการป่าชุมชนป่าคำใหญ่ - คำขวาง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บทความวิชาการ

การประชุมคณะรัฐมนตรี: กลไกการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร
Cabinet meeting: Government administration mechanism of executive.

ศรันย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์
Srundit Benjapongs

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
E-mail: srundit.be@bsru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับการประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี เนื้อหาประกอบไปด้วย แนวคิดและหลักการประชุมคณะรัฐมนตรี ความเป็นมาของการประชุมคณะรัฐมนตรี กระบวนการประชุมคณะรัฐมนตรี และผลของการประชุมคณะรัฐมนตรีคือมติคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุดในฝ่ายบริหาร เพื่อให้ส่วนราชการหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐรับไปดำเนินการ ตลอดจนสถานการณ์การประชุมคณะรัฐมนตรีในปัจจุบัน

คำสำคัญ: คณะรัฐมนตรี, การประชุมคณะรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี

Abstract

The purpose of this article is to present the information about cabinet meeting which is an important mechanism in government administration of the cabinet or executive. The content consist of concepts and principle of cabinet meeting, origin of cabinet meeting, process of cabinet meeting and the result of cabinet meeting that is cabinet resolutions which is the result of cabinet decisions as a supreme organization of executive that make government agencies and officials to proceed further and report the present situation of cabinet meeting.

Keyword: Cabinet, Cabinet meeting, Cabinet resolutions

บทนำ

การบริหารราชการของประเทศไทยแบ่งเป็น 3 ส่วนตามหลักแบ่งแยกอำนาจคือ (1) ราชการฝ่ายนิติบัญญัติ (2) ราชการฝ่ายบริหาร และ (3) ราชการฝ่ายตุลาการ ในราชการของฝ่ายบริหาร คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรทางการเมืองสูงสุดที่บังคับบัญชาหน่วยงานทุกหน่วยในกำกับของฝ่ายบริหาร และบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อฝ่ายนิติบัญญัติเมื่อครั้งเข้ารับหน้าที่ โดยกลไกสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นโยบายที่แถลงไว้บรรลุผล รวมทั้งเพื่อให้การบริการสาธารณะและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนก็คือ การประชุมคณะรัฐมนตรี

บทวิเคราะห์

1. ที่มา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีในปัจจุบัน

ในส่วนแรกขออธิบายถึง ที่มาองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี ก่อนเริ่มอธิบาย “การประชุมคณะรัฐมนตรี” ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของบทความฉบับนี้ตามลำดับต่อไป

คณะรัฐมนตรี (Cabinet) หรือ สถาบันฝ่ายบริหาร เป็นศูนย์กลางอำนาจปกครองบริหารบ้านเมือง เป็นองค์กรทางการเมืองรูปแบบหนึ่งทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ที่มาอาจมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ได้ โดยพจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ระบุความหมายคณะรัฐมนตรี คือ คณะบุคคลที่มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทุกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง โดยทั่วไปพบว่าคณะรัฐมนตรีอาจเรียกว่ารัฐบาล แต่ในหลักการคณะรัฐมนตรีจะหมายถึงเฉพาะข้าราชการการเมืองผู้มีตำแหน่งรัฐมนตรีเท่านั้น ซึ่งเป็นคณะบุคคลฝ่ายการเมืองผู้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารประเทศ แต่คำว่ารัฐบาลจะมีความหมายกว้างกว่า เพราะรวมถึงข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมดที่สังกัดฝ่ายบริหารที่ไม่ใช่ฝ่ายการเมืองและที่เป็นฝ่ายการเมืองด้วย

คณะรัฐมนตรีของไทยประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน (เป็นหัวหน้ารัฐบาล) และรัฐมนตรีอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งโดยปกติไม่ได้กำหนดจำนวนรัฐมนตรีไว้อย่างแน่นอน แต่จะกำหนดให้มีได้ไม่เกินจำนวนกี่คน ซึ่งหากมีการแต่งตั้งบุคคลเดียวให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหลายตำแหน่ง ให้ถือว่าเป็น 1 คน (วิชญ์ เครืองาม, 2559: 189) ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 บัญญัติองค์ประกอบของคณะรัฐมนตรีให้ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คน ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะมีที่มาจากการที่สภาผู้แทนราษฎรให้การรับรองตามบัญชีรายชื่อผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคการเมืองเสนอมา แต่ในช่วง 5 ปีแรกของรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและกรณีที่ไม้อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้ที่มิชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอไว้ได้ให้รัฐสภาสามารถมีมติยกเว้นตามวิธีการข้างต้นได้ และให้มีการเสนอชื่อบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีขึ้นมาใหม่ โดยจะใช้รายชื่อจากบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอไว้หรือไม่ก็ได้ และหลังจากโปรดเกล้าฯ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีคัดเลือกบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตามคุณสมบัติและจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งนี้ นอกจากสถานะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่รวมกันเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจทางการเมืองคือคณะรัฐมนตรีแล้ว รัฐมนตรียังมีอีกสถานะหนึ่งคือเป็นหัวหน้าของกระทรวงที่ตนรับผิดชอบ กล่าวคือ รัฐมนตรีแต่ละคนยังต้องรับผิดชอบการบริหารราชการในกระทรวงที่ตนเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาอีกด้วย

คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยในส่วนของอำนาจบริหาร (Executive Power) มีอำนาจในการปกครองประเทศและนำกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติไปบังคับใช้ แม้คณะรัฐมนตรีเป็นเพียงองค์กรหนึ่งที่ใช้อำนาจอธิปไตย แต่อาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์กรที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่กว้างขวางกว่าองค์กรฝ่ายอื่น เพราะเกี่ยวข้องกับกิจการที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และจำเป็นต้องวางมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง แต่อำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี ไม่มีกฎหมายใดระบุหรือประมวลไว้เป็นการเฉพาะ จึงมักเรียกอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีไว้กว้าง ๆ คือ “การบริหารราชการแผ่นดิน (State Affairs Administration)” ซึ่ง วิชญ์ เครืองาม (2559: 191) อธิบายว่า อำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินมีขอบเขตกว้างขวาง รวมถึงการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ การดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายและการแก้ไขปัญหาทั้งปวงที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่น ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีจึงรวมทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การทหาร และการต่างประเทศ

2. ความเป็นมาและหลักการประชุมคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายที่แถลงไว้ต่อฝ่ายนิติบัญญัติ หน้าที่เหล่านี้เรียกกันว่าหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งสามารถดำเนินการได้สองระดับ ระดับแรกรัฐมนตรีแต่ละคนจะแยกกันใช้อำนาจหน้าที่เพื่อบริหารกระทรวงหรือกิจการที่ตนต้องรับผิดชอบ ระดับที่สองคือการใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินร่วมกันของคณะรัฐมนตรี เพราะหลายเรื่องอาจจำเป็นต้องนำเข้าสู่ที่ประชุมร่วมกันของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากคณะรัฐมนตรีต้องบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบร่วมกันและพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องเชิงนโยบายและเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ออนไลน์) โดยการจัดให้คณะรัฐมนตรีมาประชุมพร้อมกันเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน เรียกกันว่า “การประชุมคณะรัฐมนตรี” เป็นการใช้อำนาจในฐานะองค์กรคณะรัฐมนตรีซึ่งต้องมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน และวินิจฉัย สั่งการร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่า การบริหารราชการแผ่นดินโดยคณะรัฐมนตรีก็คือการกระทำในรูปแบบของการประชุมคณะรัฐมนตรี และผลการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีจะปรากฏออกมาเป็น “มติคณะรัฐมนตรี” ที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ต้องถือปฏิบัติหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ออนไลน์)

ในเรื่องความเป็นมาของการประชุมคณะรัฐมนตรีมีเค้าร่างตั้งแต่ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทรงออกพระราชการโดยมีรูปแบบที่ต่างกันไปตามยุคสมัย โดยในสมัยสุโขทัย พระมหากษัตริย์เสด็จออกพระราชการโดยประชุมกลางดงตาล สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระมหากษัตริย์เสด็จออกพระราชการภายในท้องพระโรง จนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงปฏิรูประบบราชการ จัดตั้งกระทรวง และมีเสนาบดีกำกับกระทรวง และมีการประชุมเสนาบดีครั้งแรกที่พระที่นั่งวิมานเมฆ โดยใช้วิธีนั่งโต๊ะประชุมเป็นครั้งแรกแบบฝรั่งแทนการหมอบเฝ้าฯ แบบสมัยดั้งเดิม และภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย มีการตั้งคณะรัฐมนตรีและมีการประชุมคณะรัฐมนตรี (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ออนไลน์) แต่แม้การประชุมคณะรัฐมนตรีจะมีการดำเนินการตามแบบสมัยใหม่ แต่ก็เป็นการดำเนินไปตามแบบแผนธรรมเนียม ไม่ได้มีการวางหลักเกณฑ์ที่แน่นอนเป็นการเฉพาะ จนกระทั่ง พ.ศ. 2531 จึงได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2531 นับเป็นการวางระเบียบวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นระเบียบแบบแผนเป็นครั้งแรก และต่อมาได้นำหลักการตามมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ประกอบกับหลักการตามหมวด 4 ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อมาใช้ในกระบวนการประชุมคณะรัฐมนตรี จึงได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 เป็นผลให้ไปยกเลิกระเบียบเดิม (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549) และพระราชกฤษฎีกาและระเบียบดังกล่าวบังคับใช้เรื่อยมา

ปัจจุบันการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีจะประชุมสัปดาห์ละหนึ่งครั้งในวันอังคารช่วงเวลาเช้าเป็นต้นไป เหตุผลที่กำหนดประชุมในวันอังคาร เพราะถือความสะดวกที่ว่าวันพุธและวันพฤหัสบดีมักเป็นวันประชุมสภาผู้แทนราษฎร วันศุกร์เป็นวันประชุมวุฒิสภา ส่วนวันจันทร์เป็นวันแรกที่รัฐมนตรีกลับจากการเยี่ยมเยียนราษฎรหรือปฏิบัติราชการในต่างจังหวัด จึงอาจไม่ทันเตรียมการเกี่ยวกับการประชุมคณะรัฐมนตรี (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ออนไลน์) สำหรับสถานที่จัดประชุมคณะรัฐมนตรี ปกติจะจัดประชุม ณ ห้องประชุมคณะรัฐมนตรีในทำเนียบรัฐบาล แต่บางครั้งอาจประชุมนอกสถานที่ เรียกว่า “การประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่” หรือมักเรียกกันว่า “क्रम.สัญจร” เป็นการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีในสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการประชุมคณะรัฐมนตรีปกติที่ทำเนียบรัฐบาลซึ่งคณะรัฐมนตรีจะพิจารณากำหนดวัน สถานที่ และพื้นที่ที่จะจัดประชุมตามความจำเป็นและเหมาะสมเป็นคราว ๆ ไป (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ออนไลน์) อาทิ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2561 คณะรัฐมนตรีรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประชุม ครม.สัญจร หรือเรียกอย่างเป็นทางการว่าการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ (โพสต์ทูเดย์, 2561) ส่วนวิธีการประชมนั้น นอกจากเป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือแบบพบปะกัน อาจมีวิธีอื่นที่ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือได้แม้ไม่ได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน คือการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน เช่น การใช้ระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ เป็นต้น (ประวิทย์ อมรฤทธิ์, 2558)

ภาพที่ 1 การประชุมคณะรัฐมนตรี (ที่มา <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/11730>)

สำหรับผู้เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีในอดีตไม่ได้มีการกำหนดไว้แน่นอนว่าจะต้องมีจำนวนรัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุมจำนวนเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นการประชุมคณะรัฐมนตรี ต่อมาเมื่อแนวคิดว่าการประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นเรื่องสำคัญเพื่อตัดสินใจในกิจการบ้านเมือง จึงกำหนดหลักเกณฑ์องค์ประชุมคณะรัฐมนตรีไว้ 2 กรณี คือ กรณีปกติ หมายถึง การประชุมคณะรัฐมนตรีเต็มคณะ องค์ประชุมต้องมีรัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะรัฐมนตรีทั้งหมด และกรณีฉุกเฉิน หมายถึง การประชุมคณะรัฐมนตรีจำกัดบุคคล เนื่องจากมีวัตถุประสงค์สำคัญ อาทิ เพื่อรักษาประโยชน์สำคัญของประเทศ หรือ กรณีฉุกเฉิน หรือ รักษาความลับ องค์ประชุมจะประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องตามที่นายกรัฐมนตรีเห็นสมควร (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549 : 33-34 ; สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ออนไลน์) โดยการประชุมจะมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในที่ประชุม ทั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่น ๆ ทุกคนต่างมีคะแนนคนละหนึ่งเสียงเท่ากัน และเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอย่างไรแล้ว มติของที่ประชุมจะมีผลผูกพันรัฐมนตรีทุกคน (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549 : 9) ทั้งนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี นอกจากจะมีรัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมแล้ว อาจอนุญาตให้ข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องบางคน ร่วมประชุมและให้ข้อมูลต่อที่ประชุมก็ได้

3. เรื่องที่เข้าสู่การประชุมของคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในแต่ละวาระมีจำนวนมาก อาจเป็นทั้งเรื่องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่กำหนดให้ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เรื่องเชิงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีจำเป็นต้องตัดสินใจเพราะมีผลกระทบต่อประเทศชาติ หรือเรื่องทั่วไป ที่เป็นราชการประจำแต่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเนื่องจากมีกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบกำหนดให้ต้องเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี อาจเพื่อรับทราบ เห็นชอบ อนุญาตหรืออนุมัติ นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่หน่วยงานต่าง ๆ เสนอมาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีรับทราบ ซึ่งในแต่ละคราวนั้นมีเรื่องที่เสนอเข้ามาเพื่อการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีจำนวนมาก แต่คณะรัฐมนตรีไม่สามารถพิจารณาทุกเรื่องได้ จึงมีแนวคิดเพื่อลดเรื่องที่เข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีเวลาที่จะพิจารณาเรื่องเชิงนโยบายหรือเรื่องที่สำคัญ ๆ ได้อย่างรอบคอบได้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 จึงได้กำหนดประเภทเรื่องที่สามารถเสนอคณะรัฐมนตรีไว้ 13 ประเภท สรุปได้คือ (1) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี (2) ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนด (3) เรื่องที่ต้องเสนอให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา อนุมัติหรือให้ความเห็นชอบ (4) ร่างพระราชกฤษฎีกา (5) ร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับนโยบายสำคัญที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (6) ร่างระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่มีผลบังคับแก่ส่วนราชการโดยทั่วไป (7) เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (8) การริเริ่มโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของหน่วยงานของรัฐ (9) เรื่องที่ขอทบทวนหรือยกเว้นการปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ (10) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่มีลักษณะเป็นระเบียบปฏิบัติ ราชการทั่วไป หรือจะมีผลเป็นแนวบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ (11) เรื่องที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดินนอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติไปแล้ว (12) เรื่องที่หัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี (13) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอคณะรัฐมนตรี อนึ่ง ในทางปฏิบัติจะแบ่งประเภทเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรีโดยจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ตามลักษณะของเรื่องไว้เพียง 2 ประเภท คือ เรื่องทั่วไปและเรื่องที่เป็นกฎหมาย (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2561)

4. กระบวนการประชุมคณะรัฐมนตรี

กระบวนการประชุมคณะรัฐมนตรีไม่ได้จำกัดแค่วันประชุมของคณะรัฐมนตรีในคราวหนึ่ง แต่จะเริ่มตั้งแต่การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจนถึงการที่คณะรัฐมนตรีมีมติคณะรัฐมนตรีแล้วได้มีการยืนยันมติคณะรัฐมนตรีไปยังหน่วยงานที่เสนอเรื่องรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการติดตามผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกระบวนการทั้งหมดอาจจะมีรายละเอียดย่อยไปถึงวิธีปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ โดยปัจจุบันวิธีปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ได้ถูกจัดไว้เป็นระเบียบแบบแผนโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 โดยมีกระบวนการขั้นตอนหลัก ๆ ได้แก่

1. หน่วยงานของรัฐส่งเรื่องที่ต้องการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ซึ่งเรื่องที่จะเสนอนั้นต้องเป็นเรื่องที่สามารถเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว และรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้มีอำนาจลงนามเสนอ ยกเว้น (1) ในกรณีเป็นคณะกรรมการที่มีรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ให้ประธานกรรมการเป็นผู้ลงนามเสนอ (2) ในกรณีเป็นองค์กรอิสระที่ไม่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร ให้หัวหน้าองค์กรอิสระเป็นผู้ลงนามเสนอ และ (3) ในกรณีเป็นหน่วยงานของรัฐที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่ไม่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร ให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้ลงนามเสนอ

2. สลค.ทำการวิเคราะห์เรื่องและสามารถขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐอื่นเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี โดยจะขอความเห็นจาก “หน่วยงานกลาง” ที่ทำหน้าที่ฝ่ายเลขาธิการให้แก่คณะรัฐมนตรี โดย

หน่วยงานเหล่านี้จะให้ความเห็นในด้านต่าง ๆ ที่ตนเกี่ยวข้อง เช่น กรณีกฎหมายจะขอความเห็นจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรณีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โครงการลงทุนขนาดใหญ่ จะขอความเห็นจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรณีด้านอัตราค่าจ้างหรือการบริหารงานบุคคล จะขอความเห็นจากสำนักงาน ก.พ. เป็นต้น

3. สลค.สรุปเรื่องเสนอนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้สั่งการว่าสมควรดำเนินการต่อเรื่องนี้อย่างไร ซึ่งหาก สลค. พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนั้นเป็นเรื่องเชิงนโยบาย เรื่องที่ใช้งบประมาณจำนวนมาก เรื่องที่หน่วยงานที่มีหน้าที่เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณามีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ฯลฯ ก็จะเสนอความเห็นให้ควรเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายอาจมีคำสั่งให้เสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อนก็ได้

4. เมื่อ สลค.ได้ข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนก็จะดำเนินการจัดทำระเบียบวาระการประชุมซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วย (1) เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม (2) ระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (ถ้ามี) (3) เรื่องเพื่อทราบ (4) เรื่องเพื่อพิจารณา และ (5) เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี) (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ออนไลน์) เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี โดยการจัดส่งวาระการประชุมทั้งหมดแยกได้เป็น 2 กรณี (1) ในกรณีปกติให้จัดส่งวาระการประชุมพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้คณะรัฐมนตรีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหนึ่งวันก่อนการประชุมคณะรัฐมนตรี (2) ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน จะแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก เรื่องที่จำเป็นต้องรักษาเป็นความลับ ในวาระการประชุมจะปรากฏเพียงชื่อเรื่อง ซึ่งจะทำให้การแจกเอกสารทั้งหมดในที่ประชุม ประเภทที่สอง วาระจร คือเรื่องที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องนำมาเสนอในวันประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วนแต่ต้องได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีผู้ทำหน้าที่ประธานการประชุมในคราวประชุมนั้นเสียก่อน สำหรับวิธีการส่งวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นำนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการส่งเรื่องด้วย

ภาพที่ 2 ระบบค้นหาข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี (ที่มา <https://cabinet.soc.go.th/soc/Program2-1.jsp?menu=1>)

5. สลค.สรุปมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและแจ้งมติคณะรัฐมนตรีไปยังหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง และผู้เกี่ยวข้อง อาจเป็นหน่วยงานที่เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐหรือผู้ที่มีมติคณะรัฐมนตรีพาดพิงถึง อนึ่ง บางมติคณะรัฐมนตรีอาจสั่งการให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการปฏิบัติตามให้คณะรัฐมนตรีทราบหรือพิจารณาอีกครั้ง ก็จะเป็นหน้าที่ของ สลค.ที่จะทำการติดตามผลการดำเนินการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป นอกจากนี้ หลังเสร็จสิ้นการประชุมคณะรัฐมนตรีทุกครั้ง สลค.จะจัดทำสรุปผลการประชุม เสนอให้คณะรัฐมนตรีทราบในการประชุมครั้งถัดไป และมติคณะรัฐมนตรีเรื่องใดที่มีการแถลงเป็นการเปิดเผยแล้ว จะทำการเปิดเผยต่อสาธารณะทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันช่องทางหลักคือเว็บไซต์ระบบค้นหาข้อมูลมติคณะรัฐมนตรีของ สลค. (www.cabinet.soc.go.th) ซึ่งแสดงข้อมูลมติคณะรัฐมนตรีนับตั้งแต่ พ.ศ. 2502-ปัจจุบัน

5. มติคณะรัฐมนตรี

ผลการประชุมของคณะรัฐมนตรี คือ “มติคณะรัฐมนตรี” โดย เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ (2558: 306) กล่าวว่า หมายถึง ผลของการตัดสินใจร่วมของคณะรัฐมนตรี ที่มีอำนาจหน้าที่ร่วมกันในการบริหารราชการแผ่นดิน อาจเป็นการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินหรือการกำหนดระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระของมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ๆ โดยมีมติคณะรัฐมนตรี จะถือเป็นผลจากการพิจารณาตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุดในฝ่ายบริหาร เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐรับไปดำเนินการหรือถือปฏิบัติ โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเป็นเพียงคำสั่งทางบริหาร (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549: 12) ไม่ถือว่าเป็นกฎหมาย จึงไม่มีผลผูกพันราษฎรโดยตรง แต่มีผลผูกพันเจ้าหน้าที่ในฝ่ายบริหารในฐานะเป็นคำสั่งหรือนโยบายของผู้บังคับบัญชา (วิชญ์ เครืองาม, 2559: 192) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือส่วนราชการและข้าราชการ การดำเนินการ/การปฏิบัติราชการของส่วนราชการและข้าราชการจึงต้องเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี หากข้าราชการไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติขัดแย้งกับมติคณะรัฐมนตรีก็จะมีผลทางวินัย (ปัญญาพล ศรีแสงแก้ว, 2559: 51) และในกระบวนการตรากฎหมาย คือ กฎหมายของฝ่ายบริหาร ได้แก่ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา หรือกฎกระทรวง ในหลักการต้องนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้พิจารณาอนุมัติ ซึ่งมติที่เห็นชอบเหล่านี้เป็นมติของคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ โดยมีมตินี้จะไม่ใช้กฎหมายของฝ่ายบริหารแต่เป็นมติที่ยืนยันสิ่งที่จะเป็นกฎหมายต่อไปในอนาคตเท่านั้น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2558: 306) นอกจากนี้โดยทั่วไป มติคณะรัฐมนตรีมีผลใช้บังคับนับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ แต่มติคณะรัฐมนตรีบางเรื่องอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับไว้เป็นวันอื่นก็ได้ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549: 13)

นอกจากที่กล่าวไปข้างบนว่าในการบริหารราชการแผ่นดิน มติคณะรัฐมนตรีแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) มติคณะรัฐมนตรีทางบริหารปกติ เป็นเรื่องการตัดสินใจและสั่งการทางการบริหารในฐานะที่คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรสูงสุดในฝ่ายบริหาร ซึ่งอาจแยกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ มติที่มีผลระยะยาวใดเวลาหนึ่งโดยมีเวลาสิ้นสุด เช่น มติกำหนดนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุด เป็นต้น และ มติที่มีผลแล้วสิ้นสภาพไปทันที เช่น มติแต่งตั้งข้าราชการ เป็นต้น (2) มติคณะรัฐมนตรีที่มีลักษณะเป็นกฎ คือ มติที่มีผลใช้บังคับทั่วไปในระบบราชการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติจนกว่าจะมีคำสั่งยกเลิก ซึ่งอาจแยกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ มติที่มีผลกระทบเฉพาะในระบบราชการซึ่งส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ต้องถือปฏิบัติ และมติที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549: 12-13)

ปัจจุบันการประชุมแต่ละคราวคณะรัฐมนตรีจะมีมติคณะรัฐมนตรีเป็นจำนวนมาก ซึ่งห้วงต้นปี 2561 (มกราคม-พฤษภาคม 2561) คณะรัฐมนตรีมีมติคณะรัฐมนตรีถึงจำนวน 988 เรื่อง เฉพาะในช่วงเดือนพฤษภาคม 2561 มีมติคณะรัฐมนตรีรวมทั้งสิ้น 207 เรื่อง หากจำแนกตามประเภทวาระการประชุม แบ่งเป็นวาระเพื่อพิจารณา 49 เรื่อง วาระเพื่อทราบ 138 เรื่อง วาระประธานแจ้ง 6 เรื่อง วาระอื่น ๆ 10 เรื่อง วาระสำคัญของรัฐบาลเพื่อทราบ 2 เรื่อง และวาระสำคัญของรัฐบาลเพื่อพิจารณา 2 เรื่อง แต่หากแบ่งเป็นเรื่องทั่วไปและเรื่องกฎหมาย มีเรื่องทั่วไป 144 เรื่อง และเรื่องกฎหมาย 63 เรื่อง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2561)

สรุป

คณะรัฐมนตรีต้องบริหารราชการแผ่นดินโดยมีการพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันทั้งเรื่องเชิงนโยบาย และเรื่องกฎหมาย ซึ่งกลไกสำคัญในการบริหารตามหลักการดังกล่าวก็คือการประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งปัจจุบันวิธีปฏิบัติในเรื่องการประชุมคณะรัฐมนตรีได้ถูกจัดไว้เป็นระเบียบแบบแผนโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 สาระสำคัญของกระบวนการประชุมคณะรัฐมนตรีจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดประเภทเรื่องที่สามารเสนอคณะรัฐมนตรี ขั้นตอนที่หน่วยงานของรัฐส่งเรื่องการวิเคราะห์เรื่องและขอความเห็นประกอบการพิจารณา การเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี การจัดส่งวาระการประชุม ตลอดจนการสรุปมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและแจ้งมติไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยผลของการประชุมคณะรัฐมนตรีคือมติคณะรัฐมนตรี ถือเป็นผลจากการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุดในฝ่ายบริหาร เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐรับไปดำเนินการ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารราชการแผ่นดินและประโยชน์สุขแก่ประชาชน เพราะจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การเพิ่มพูนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2558). **หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประวิทย์ อมรฤทธิ์. (2558). ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกับการประชุมคณะรัฐมนตรี. *สลค.สาร*, 23(1), 48-51. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.soc.go.th/acrobat/socmagJan-April58.pdf>
- ปัญญาพล ศรีแสงแก้ว. (2559). การลดเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี. *สลค.สาร*, 24(3), 51-55. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.soc.go.th/acrobat/September-December2016.pdf>
- โพสต์ทูเดย์. (2561). **นายกฯแนะมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ต่อยอดองค์ความรู้ เพิ่มมูลค่าสินค้า**. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.posttoday.com/politic/news/550518>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิชญ์ เครื่องงาม. (2559). **คณะรัฐมนตรี**. ในสำนักงานราชบัณฑิตยสภา. สารานุกรมการเมืองการปกครองไทย เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสภา. (น. 70-74). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2549). **แนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.soc.go.th/acrobat/royalDecree.pdf>
- _____. (2561). **สรุปสาระสำคัญของมติคณะรัฐมนตรีและรายงานข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี ตามนโยบายรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา วันที่ 1-31 พฤษภาคม 2561**. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2561, จาก <http://soc.soc.go.th/acrobat/042561.pdf>
- _____. (ออนไลน์). **ชุดความรู้ของ สลค.: การประชุมคณะรัฐมนตรี**. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.soc.go.th/acrobat/royalDecree.pdf>

บทปริทัศน์หนังสือ

ชื่อเรื่อง: หลักรัฐศาสตร์

ผู้แปล: กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ

ปีที่พิมพ์: 2555

สำนักพิมพ์: บริษัท ฟินิกซ์ พับลิชชิง จำกัด

จำนวนหน้า: 183 หน้า

บทปริทัศน์หนังสือ

สมเชาว์ บำรุงชัย

Somchao Bumroongchai

นักบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

E-mail: somchao@hotmail.com

บทคัดย่อ

หนังสือ หลักรัฐศาสตร์ เป็นหนังสือกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาครั้งใหญ่ของสังคมโลกในช่วงการเมืองระหว่างประเทศหลังจากที่สหภาพโซเวียตล่มสลาย โดยเน้นให้เห็นหลักการทางรัฐศาสตร์เพื่อเสริมสร้างปัญญา ความคิดเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาบทบาทของหลักรัฐศาสตร์ในยุคช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับ 1) สภาพ ขอบเขต และการศึกษาวิชาการรัฐศาสตร์ 2) คำจำกัดความของคำว่า “รัฐ” 3) รูปแบบของรัฐ 4) ปรัชญาการเมือง 5) การปกครอง 6) กระบวนการทางการเมือง โดยเน้นอธิบายความรู้ความเข้าใจความสำคัญของความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ กฎหมาย อันได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี อำนาจอธิปไตย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการผ่านกลไกต่าง ๆ ที่สามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษา คือ หลักและกระบวนการคิดวิเคราะห์ ระบบความสัมพันธ์ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การขยายอำนาจ อันนำมาสู่หลักรัฐศาสตร์

คำสำคัญ: หลักรัฐศาสตร์, การเมือง, การปกครอง

ABSTRACT

Political Science Books The book discusses the major changes over time. International Political Union The Soviet collapse Areas highlighted by the political principles for enhancing intelligence. The idea is to understand the role of science in the period associated with the transition. 1) the scope of political science and education 2) The director of the word "State" 3) state model 4) political philosophy 5) rule 6) political process. By focusing demonstrate an understanding of the importance of knowledge. The ability to learn including legal traditions executive power the legislative power. Through judicial mechanisms that can be applied to this process is the study and analysis of the thinking process. System relationships The economic expansion of power led to major in political science.

Keywords: Main Political, Politics, Governance

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทนำ

หนังสือเรื่อง “หลักรัฐศาสตร์” เล่มนี้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาครั้งใหญ่ของการเมือง การปกครอง และขอบเขตของความเป็นสหศาสตร์ โดยเน้นให้เห็นหลักการทางรัฐศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทางปัญญา ความรู้ ความคิด ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสตร์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาบทบาทในยุคช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับสภาพ ขอบเขตและการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ อาทิ รูปแบบของรัฐ การพัฒนาทางการเมือง การเมืองเปรียบเทียบ ปรัชญาการเมือง ความคิดทางการเมืองการปกครอง กระบวนการทางการเมือง โดยจะมีความเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจความสำคัญของความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ และนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมประเทศและการสร้างจิตสำนึกภายในองค์กร อีกทั้งยังเป็นการศึกษากระบวนการแบ่งปันและถ่ายโอนอำนาจในกระบวนการตัดสินใจ เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอื่น ๆ เป็นต้น หลักรัฐศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง กระบวนการทางการเมือง สถาบันทางการเมือง รวมถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง การศึกษารัฐศาสตร์ เป็นการศึกษาในลักษณะของสหวิทยาการ โดยอาศัยองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาอื่นมาช่วยในการอธิบายหรือประกอบในการศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจน ยังเป็นสาขาวิชาที่ศึกษาในเรื่องของหลักวิชาการในการเมืองการปกครอง ทฤษฎีการเมือง หลักการทางการเมือง ความคิดทางการเมือง ระบบการเมือง ระบบการปกครอง ปรัชญาการเมือง รัฐธรรมนูญ และอื่น ๆ โดยมีจุดมุ่งเน้นที่การบูรณาการองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นต้น

จุดประสงค์

หนังสือฉบับนี้เป็นหนังสือที่เสนอแนวคิดและหลักการความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ขอบเขต การเปลี่ยนแปลง กระบวนการทางการเมืองในการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา การบริหารโครงการเชื่อมโยงหลักความคิดกระบวนการระหว่างในมุมมองการจัดระบบ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งแต่ละส่วนมีผลประโยชน์ โดยจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ประชาชน และผู้ที่มีความสนใจในทุกระดับชั้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติใช้ในสังคมประเทศต่อไป

สาระสำคัญ

หนังสือหลักรัฐศาสตร์ เป็นหนังสือกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาครั้งใหญ่การเมืองระหว่างประเทศในช่วงหลังจากที่สหภาพโซเวียตล่มสลาย โดยเน้นให้เห็นหลักการทางรัฐศาสตร์เพื่อเสริมสร้างปัญญา ความคิดเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาบทบาทของหลักรัฐศาสตร์ในยุคช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับ 1) สภาพ ขอบเขตและการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ 2) คำจำกัดความของคำว่า “รัฐ” 3) รูปแบบของรัฐ 4) ปรัชญาการเมือง 5) การปกครอง 6) กระบวนการทางการเมือง โดยเน้นอธิบายความรู้ความเข้าใจความสำคัญของความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ กฎหมาย อันได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการผ่านกลไกต่าง ๆ ที่สามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษา คือ หลักและกระบวนการคิดวิเคราะห์ ระบบความสัมพันธ์ ตลอดจน ยังมุ่งเน้นถึงการนำความรู้ภาคทฤษฎีไปประยุกต์สู่การปฏิบัติใช้ในสังคมประเทศหรือรัฐทางภาคปฏิบัติต่อไป

การสะท้อนคุณค่า

หนังสือเล่มนี้ สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางวิชาการให้ผู้ที่ได้ศึกษาได้เข้าใจ ขอบเขต กระบวนการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักรัฐศาสตร์ อันจะนำไปสู่การบริหารงานหรือการนำไปปรับใช้กับหน่วยงานภายในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณค่าทางวิชาการด้านความรู้ของขอบเขตรัฐศาสตร์ในยุคการเปลี่ยนแปลง โดยการอธิบายความสำคัญของกระบวนการทางรัฐศาสตร์ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีเนื้อหาภาษาที่เข้าใจง่าย
2. คุณค่าทางวิชาการด้านความรู้ของสภาพ ขอบเขต และการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ ที่ได้กล่าวถึงหลักการที่เป็นสภาพในการนำมาประยุกต์ ปฏิบัติใช้ในองค์กร ที่จะเกี่ยวข้องกับจารีตประเพณีและจะเน้นไปทางสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงในยุคที่โซเวียตล่มสลายหลังจากที่สงครามเย็นสิ้นสุดลง อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงกับฝ่ายของรัฐประศาสนศาสตร์ การรับมือการเปลี่ยนแปลงในองค์กรสมัยใหม่

3. คุณค่าทางวิชาการด้านความรู้ของข้อบ่งชี้ “รัฐ” ที่เป็นหน่วยงานทางการเมืองที่สำคัญและเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษารัฐศาสตร์ โดยได้กล่าวถึงหลักการในแบบต่าง ๆ ตามแนวคิดของแบบยุโรปจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ รัฐเดี่ยวที่รัฐบาลกลางมีอำนาจสูงสุดในการดำเนินการตามเจตนารมณ์และอำนาจหน้าที่ของรัฐ และรัฐรวม ที่มีลักษณะเป็นรัฐซ้อนต่างเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันและมีการรับรองตามกฎหมายระหว่างประเทศเข้าด้วยกัน เป็นต้น

4) คุณค่าทางวิชาการด้านความรู้ของปรัชญาการเมือง โดยอภิปรายถึง ความรู้ความเข้าใจในด้านการเมือง ซึ่งใจการศึกษาที่กล่าวว่า “รัฐควรเป็นอย่างไร” เพื่อสร้างพัฒนาการตามหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1. แนวคิดทางด้านพื้นฐานของปรัชญาการเมือง 2. หลักสำคัญของปรัชญาการเมือง 3. การที่จะเข้าถึงขั้น “ทำอะไร” จะต้องพิจารณาให้รู้ถึงคำว่า “อะไร” เป็นการเข้าใจวิธีการรวมถึงกระบวนการในแง่ของรัฐและการเมืองเสียก่อน

5) คุณค่าทางวิชาการด้านความรู้ของระบอบการปกครอง ได้วิเคราะห์ถึงเกณฑ์อาศัยด้วยจำนวนผู้ปกครองและความชอบด้วยกฎหมาย จำแนก “รัฐที่ดีสุดและรัฐที่เลวที่สุด” เป็นการวิเคราะห์ การปกครองของราชาธิปไตยและทรราชย์ ออกจากรูปแบบที่เหลือ อภิชนาธิปไตย และประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ คือการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ต้องการกระจายอำนาจการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ โดยอ้างอิงจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล

6) คุณค่าทางวิชาการด้านความรู้ของกระบวนการทางการเมือง โดยอธิบายการเปลี่ยนแปลงอำนาจในเชิงประวัติศาสตร์ในระดับต่าง ๆ รวมถึงระดับโครงสร้างเพื่อจำแนกการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและยุคทางการเมืองภายในข้อบ่งชี้ที่สหภาพโซเวียตล่มสลาย การเปลี่ยนแปลงในระยะสั้น ๆ เพื่อการสร้างการพัฒนาการทางอำนาจที่มุ่งมั่นและเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มหน่วยงาน และองค์กรประชาชนบนโลก คือ กระบวนการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ทางการเมืองการปกครองอย่างอัตโนมัติ เป็นต้น

บทสรุป

หนังสือ หลักรัฐศาสตร์ เป็นหนังสือกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาครั้งใหญ่ของการเมืองระหว่างประเทศ ในช่วงที่สหภาพโซเวียตล่มสลาย โดยเน้นให้เห็นหลักการทางรัฐศาสตร์เพื่อเสริมสร้างปัญญา ความคิดเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาบทบาทของหลักรัฐศาสตร์ในยุคช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับ สภาพ ข้อบ่งชี้ และการศึกษารัฐศาสตร์ คำจำกัดความของคำว่า “รัฐ” รูปแบบของรัฐ ปรัชญาการเมือง การปกครอง กระบวนการทางการเมือง แนวความคิดทางการเมือง การพัฒนาทางการเมืองและการปกครอง โดยเน้นอธิบายความรู้ความเข้าใจความสำคัญของความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ระเบียบกติกากฎหมาย บนฐานความคิดหลักปรัชญาทางการเมืองที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเหมาะสำหรับ นักศึกษาทุก ประชาชน และผู้ที่สนใจ เป็นต้น

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารสังคมศาสตร์ (SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

หลักสูตรสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารสังคมศาสตร์ จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยลักษณะของผลงานที่รับการตีพิมพ์ คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ หรือบทความปริทัศน์หนังสือ เป็นต้น วารสารสังคมศาสตร์ มีกำหนดการออกเล่มวารสารเป็น รายไตรมาส ปีละ 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานกับวารสารสังคมศาสตร์ มีข้อกำหนด ดังนี้

1. เป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และจะต้องเขียนบทความตามแบบฟอร์มของวารสารสังคมศาสตร์ที่กำหนดให้เท่านั้น เช่น มีชื่อและที่อยู่ผู้พิมพ์ครบถ้วน, มีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ, มีเอกสารอ้างอิงเป็นรูปแบบเดียวกัน เป็นต้น (สามารถดาวโหลดแบบฟอร์มได้ในระบบฐานข้อมูลออนไลน์)
2. เป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือ วารสาร และอื่นใดมาก่อน
3. บทความจะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ตามที่กองบรรณาธิการคัดสรรตรงตามสาขาวิชาและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเจ้าของผลงานหรือผู้พิมพ์ ไม่น้อยกว่า 2 คน ลงความเห็นว่าคุณภาพสมควรลงตีพิมพ์ในวารสารได้
4. กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาการลงตีพิมพ์ในวารสารภายหลังจากกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความในเบื้องต้นแล้ว
5. หากบทความใดได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ เจ้าของผลงานหรือผู้พิมพ์จะต้องแก้ไขต้นฉบับให้เสร็จและส่งคืนกองบรรณาธิการภายในเวลาที่กำหนด มิฉะนั้น จะถือว่าสละสิทธิ์การตีพิมพ์
6. ผู้ส่งบทความจะต้องส่งผ่านระบบออนไลน์ของเว็บไซต์วารสารสังคมศาสตร์ (<http://social.rmu.ac.th/web/>) เท่านั้น

ชื่อเรื่องภาษาไทย ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 16 นนา

ENGLISH TITLE FONT TH SARABUNPSK THICK SIZE 16.

Front TH SarabunPSK

12 Point ตัวปกติ

ชื่อผู้นิพนธ์หลักคนที่ 1 ชื่อผู้นิพนธ์คนที่ 2 และชื่อผู้นิพนธ์คนที่ 3

Author name 1, Author name 2, and Author name 3

ที่อยู่/สังกัดหน่วยงานของผู้นิพนธ์

Author affiliation 1 Author affiliation 2

* corresponding author E-mail:.....

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

ตัวอย่างการจัดทำเอกสารต้นฉบับ ควรปฏิบัติโดยเคร่งครัด บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีย่อหน้าเดียว ความยาวไม่เกิน 300 คำ บทคัดย่อภาษาไทยให้จัดหัวข้อบทคัดย่อไว้ด้านซ้ายของกระดาษ กับเนื้อความในบทคัดย่อและควรระก่าววัตถุประสงค์และสรุปผลที่ได้จากงานวิจัยนั้น ๆ โดยให้เขียนเป็นความเรียง โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

คำสำคัญ: คำสำคัญคำที่ 1 คำสำคัญคำที่ 2 คำสำคัญคำที่ 3 (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

Abstract (TH SarabunPSK SIZE 14)

This is an instruction for manuscript preparation for Publication. Please follow this guideline strictly. It should contain a single paragraph and its length should not exceed 300 words. Use by character TH SarabunPSK 14 point size. It should include a concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: word1, word2, word3 (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

By character TH SarabunPSK 14 point size.

บทนำ (Introduction) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

เป็นส่วนของความสำคัญที่นำไปสู่การวิจัยสรุปความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และไม่ควรใส่ตารางหรือรูปภาพ โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective/Aim) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research methodology) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

อธิบายเครื่องมือและวิธีการดำเนินการวิจัยให้กระชับและชัดเจน โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

ผลการวิจัย (Results) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

บรรยายผลการวิจัยที่ได้ ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาจมีรูปภาพ/ตาราง ประกอบผลการวิจัย โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา (ตัวอย่างตาราง)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง (n=280)

ภาวะซึมเศร้า	จำนวน	ร้อยละ
ปกติ	280	78.01

สรุปผลการวิจัย (Conclusions) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการวิจัย ไม่ควรซ้ำซ้อนกับการแสดงผล แต่เป็นการสรุปให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

อภิปรายผล (Discussion) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

วิจารณ์เปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่มีมาก่อนหน้าอย่างมีหลักการ โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Suggestions) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

ข้อเสนอแนะ/ข้อชี้แจง/แนวทางที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ที่ได้จากการวิจัย โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

ควรจะมีเพื่อแสดงคำขอบคุณสำหรับแหล่งทุนสนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลืองานวิจัย โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

เอกสารอ้างอิง (Reference) (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

ตามตัวอย่าง ดังนี้ โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

อ้างอิงจาก	รูปแบบและตัวอย่าง
วารสารและนิตยสาร	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย ตัวอย่าง: สุชาติ ตั้งทางธรรม. (2545). การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ: กรณีโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง. วารสารสุขโขทัยธรรมาธิราช, 15(3), 23-37.
บทความวารสารออนไลน์	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย เว็บไซต์ ตัวอย่าง: Al-Hawarmdeh, S. (2002). Knowledge management: Rethinking information management and facing the challenge of massaging tacit knowledge. Information Research. 8(1), paper no.143 (October). Retrived from http://InformationR.net/ir/8-1/paper143.html
หนังสือ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์: ปีที่พิมพ์. ตัวอย่าง: นิตา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ.(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์ Streibel, B. J. (2003). The manager's guide to effective meetings. NewYork: McGraw-Hill.

ชุดวิชามหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหน่วยการสอน ชื่อชุดวิชา. (หน่วยที่, หน้า) สถานที่พิมพ์: สาขาวิชา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตัวอย่าง: ชุมชน รุ่งปจฉิม. (2539). แนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศในงานโรงแรมและ ภัตตาคาร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาระบบสารสนเทศในงานโรงแรม และภัตตาคาร. (หน่วยที่ที่ 1, หน้า 1-36). นนทบุรี: สาขาวิชา มนุษยนิเวศศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
รายงานการประชุม หรือสัมมนาทางวิชาการ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี สถานที่จัด สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. ตัวอย่าง: กรมวิชาการ. (2538) การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน, 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. Deci, E. L., & Ryan, R.M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on Motivation: Vol.38. Perspectives on Motivation (pp.237-288). Lincoln: University of Nebraska Press.
วิทยานิพนธ์	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ชื่อปริญญา, สาขาวิชา คณะ, มหาวิทยาลัย. ตัวอย่าง: วันเพ็ญ ส่งเสริมทรัพย์. (2539). การจัดระบบองค์การมหาชนอิสระชนใน กระบวนการ จัดทำบริการสาธารณะในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
เว็บไซต์	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อวัน เดือน ปี, จากเว็บไซต์: URL Address ตัวอย่าง: กรมศุลกากร. (2552). สถิติการส่งออกไข่ไก่. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2552, จาก http://www.customs.go.th/Statistic/Statisticindex2552.jsp Lynch, T. (1996). DS9 trials and tribble-ations review. Retrieved October 8, 1997, from Psi Phi: Bradley's Science Fiction Club Web site: http://www.bradley.edu/campusorg/psiphi/DS9/ep/503r.html

*** บทความควรมีความยาวไม่เกิน 9-10 หน้า ***

ชื่อเรื่องภาษาไทย ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 16 นนา

ENGLISH TITLE FONT TH SARABUNPSK THICK SIZE 16.

Front TH SarabunPSK

12 Point ตัวปกติ

ชื่อผู้พิมพ์หลักคนที่ 1 ชื่อผู้พิมพ์คนที่ 2 และชื่อผู้พิมพ์คนที่ 3

Author name 1, Author name 2, and Author name 3

ที่อยู่/สังกัดหน่วยงานของผู้พิมพ์

Author affiliation 1 Author affiliation 2

* corresponding author E-mail:.....

บทคัดย่อภาษาไทย (TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

ตัวอย่างการจัดทำเอกสารต้นฉบับ ควรปฏิบัติโดยเคร่งครัด บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีย่อหน้าเดียว ความยาวไม่เกิน 300 คำ บทคัดย่อภาษาไทยให้จัดหัวข้อบทคัดย่อไว้ด้านซ้ายของกระดาษ โดยให้เขียนเป็นความเรียง โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

คำสำคัญ: (Font TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

Abstract (Font TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

This is an instruction for manuscript preparation for Publication. Please follow this guideline strictly. It should contain a single paragraph and its length should not exceed 300 words. Use by character TH SarabunPSK 14 point size. It should include a concise statement of objectives and summary of important results

Keyword: (Font TH SarabunPSK 14 Point size)

By character TH SarabunPSK 14 point size.

บทนำ (Font TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

เป็นส่วนของความสำคัญที่นำไปสู่การวิจัยสรุปความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และไม่ควรใส่ตารางหรือรูปภาพ โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

เนื้อเรื่อง/บทวิเคราะห์ (Font TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

เป็นส่วนของเนื้อที่ผู้พิมพ์หรือผู้เขียนต้องวิเคราะห์/สังเคราะห์องค์ความรู้ของเนื้อหา โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

สรุป (Font TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

สรุปสาระสำคัญที่ได้จากเนื้อหาอย่างชัดเจน โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (Font TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

ตามตัวอย่าง ดังนี้ โดยใช้ Font TH SarabunPSK 14 Point ตัวปกติ

อ้างอิงจาก	รูปแบบและตัวอย่าง
วารสารและนิตยสาร	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย ตัวอย่าง: สุชาติ ตังทางธรรม. (2545). การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ: กรณีโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช, 15(3), 23-37.
บทความวารสารออนไลน์	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย เว็บไซต์ ตัวอย่าง: Al-Hawarmdeh, S. (2002). Knowledge management: Rethinking information management and facing the challenge of massaging tacit knowledge. Information Research. 8(1), paper no.143 (October). Retrived from http://InformationR.net/ir/8-1/paper143.html
หนังสือ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์: ปีที่พิมพ์. ตัวอย่าง: นิตา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ.(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์ Streibel, B. J. (2003). The manager's guide to effective meetings. NewYork: McGraw-Hill.
ชุดวิชามหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหน่วยการสอน ชื่อชุดวิชา. (หน่วยที่, หน้า) สถานที่พิมพ์: สาขาวิชา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตัวอย่าง: ชุมชน รุ่งปจฉิม. (2539). แนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศในงานโรงแรมและ ภัตตาคาร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาระบบสารสนเทศในงานโรงแรม และภัตตาคาร. (หน่วยที่ที่ 1, หน้า 1-36). นนทบุรี: สาขาวิชา มนุษยนิเวศศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
รายงานการประชุม หรือสัมมนาทางวิชาการ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี สถานที่จัด สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. ตัวอย่าง: กรมวิชาการ. (2538) การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน, 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. Deci, E. L., & Ryan, R.M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on Motivation: Vol.38. Perspectives on Motivation (pp.237-288). Lincoln: University of Bebraska Press.
วิทยานิพนธ์	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ชื่อปริญญา, สาขาวิชา คณะ, มหาวิทยาลัย. ตัวอย่าง:

	วันเพ็ญ ส่งเสริมทรัพย์. (2539). การจัดระบบองค์การมหาชนอิสระชนใน กระบวนการจัดทำบริการสาธารณะในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
เว็บไซต์	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อวัน เดือน ปี, จากเว็บไซต์: URL Address ตัวอย่าง: กรมศุลกากร. (2552). สถิติการส่งออกไข่ไก่. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2552, จาก http://www.customs.go.th/Statistic/Statisticindex2552.jsp Lynch, T. (1996). DS9 trials and tribble-ations review. Retrieved October 8, 1997, from Psi Phi: Bradley's Science Fiction Club Web site: http://www.bradley.edu/campusorg/psiphi/DS9/ep/503r.html

*** บทความควรมีความยาวไม่เกิน 9-10 หน้า ***

บทปริทัศน์หนังสือ

ชื่อเรื่อง:

ผู้แต่ง:

ปีที่พิมพ์:

สำนักพิมพ์:

จำนวนหน้า:

รูปภาพปกหนังสือ
หรือเล่มหนังสือ

ชื่อผู้พิมพ์หลักคนที่ 1 ชื่อผู้พิมพ์คนที่ 2 และชื่อผู้พิมพ์คนที่ 3

Front TH SarabunPSK

Author name 1, Author name 2, and Author name 3

ที่อยู่/สังกัดหน่วยงานของผู้พิมพ์

12 Point ตัวปกติ

Author affiliation 1 Author affiliation 2

* corresponding author E-mail:.....

1. บทคัดย่อภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

คำสำคัญ: คำสำคัญคำที่ 1 คำสำคัญคำที่ 2 คำสำคัญคำที่ 3 (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

2. Abstract (TH SarabunPSK 14 point size)

This is an instruction for manuscript preparation for Publication. Please follow this guideline strictly. It should contain a single paragraph and its length should not exceed 300 words. Use by character TH SarabunPSK 14 point size. It should include a concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: word1, word2, word3 (TH SarabunPSK 14 point size)

By character TH SarabunPSK 14 point size.

3. บทนำ/เกริ่นนำ (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

4. จุดประสงค์ (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

5. สารสำคัญ (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

6. การสะท้อนคุณค่า (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

7. บทสรุป (TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวหนา)

โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ตัวธรรมดา

***** บทความควรมีความยาวไม่เกิน 9-10 หน้า *****

ใบสมัครสมาชิก

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY)

หลักสูตรสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อ-สกุล

ที่อยู่ เลขที่.....หมู่.....ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....มือถือ.....

มีความประสงค์ขอ

☐ สมัครสมาชิกวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

☐ ต่ออายุวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โดยขอให้จัดส่งวารสารไปยัง

☐ ที่อยู่ระบุไว้ข้างต้น

☐ ที่อยู่อื่น (โปรดระบุ).....

.....

พร้อมนี้ได้ส่งเงินจำนวน.....-500-.....บาท (เพื่อสมัครสมาชิกรายปี/ปีละ 500 บาท)

(.....)

ลงลายมือชื่อผู้สมัคร

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม